N°. 226. A°. 1861.

ZATURDAG 21 SEPTEMBER.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is ƒ 24 's jaars of ƒ 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat, Wijk 10, N°. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels.... ƒ 1.—
Iedere regel meer. . . . . - 0.20
Andere Advertentiën per regel . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cent. voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL.

BUITENLAND.

ENGELAND.

LONDEN 18 September.
(*Particuliere Correspondentie.*)

Een particuliere brief uit Keulen geeft eene breedvoerige beschrijving van het schitterend onthaal, dat den Prins van Wallis jl. zondag in gemelde plaats te beurt viel. De Prins bezocht in tegenwoordigheid van den Koning van Pruissen het Museum en den Dom, werwaarts hij door niet minder dan 20,000 inwoners werd gevolgd. De geheele stad was met vlaggen versierd en overal werd de Prins met daverende vreugdekreten en het Engelsche volkslied „God save the Queen," begroet. Des avonds waren de voornaamste gebouwen der stad prachtig geïllumineerd.

Ons publiek en onze bladen schijnen er nog steeds behagen in te scheppen in beschouwingen te treden omtrent het vermoedelijk huwelijk van den Prins, met de dochter van Christiaan von Glücksburg. De Morning Chronicle, het oudste orgaan der Whig-partij, betreurt het dat aan geen der Europesche Hoven eene waardige Gemalin voor den Britschen troonopvolger te vinden is. Frankrijk, Rusland, Oostenrijk, Spanje, Portugal, Italië, Griekenland en Beijeren, zijn door hun godsdienst uitgesloten. Hannover hecht met te veel hoogmoed aan de oude Duitsche school. Van België kan men niets verwachten, en in Zweden heeft men reeds een verbond geweigerd. Ook Nederland acht de Chronicle onwaardig, door eene echtverbindtenis, naauwer met het trotsche Albion te worden verbonden. Nederland — zegt het blad — is uitgesloten door zijn Ariaansche ketterijen, en ofschoon het anti-Katholiek is, zou geen Engelschman kunnen verduren dat de geslachtsboom der Engelsche Kroon met meer Hollandsch bloed zou worden vermengd.

Het zoude er met Engelands vrijheid niet best uitzien, indien de Engelschen onder de regering van Jacobus II even afkeerig waren geweest, van het Britsche Vorstenbloed met Nederlandsch bloed te vermengen.

De Times vindt heden in de op handen zijnde krooning van den Koning van Pruissen aanleiding de binnenlandsche staatkunde van dien Vorst en zijne houding tegenover de andere Duitsche Staten scherp te beoordeelen. Het blad verwijt den Koning dat hij tot heden geen enkelen stap voorwaarts heeft gedaan, dat hij de traditionele staatkunde zijner dynastie in geen enkel opzigt heeft gewijzigd en in 't algemeen zeer weinig heeft beantwoord aan hetgeen men van hem verwachtte. Het blad deelt tegelijk mede dat lord Clarendon onze Koningin bij de krooning van Wilhelm I zal vertegenwoordigen.

Terwijl overal in ons Land alarmkreten opgaan dat gebrek aan katoen weldra de arbeidende klassen van Lancashire, Manchester en andere voorname steden tot den bedelstaf zal brengen, vinden onze groote kooplieden toch nog gelegenheid de Noordelijke Staten van Amerika met dat kostbaar artikel te voorzien. Niet minder dan 13,000 balen van de beste soort van Amerikaansche katoen worden heden van Liverpool met het stoomschip Edinburg naar New-York overgevoerd. De burgeroorlog in Amerika schijnt dus de zonderlinge uitwerking te zullen hebben Engeland van consument in producent te herscheppen.

Van katoen sprekende mag ik u wel melden dat de heer Laing, onze Minister van financien voor Indië, alvorens derwaarts terug te keeren, morgen Manchester zal bezoeken, ten einde een onderhoud te hebben met de kamer van koophandel, de *Cotton Supply Association* en de *Cotton Company,* met het doel om hunne gevoelens te vernemen betreffende de geschiktste middelen die ons Gouvernement in Indië zou kunnen aanwenden ter bevordering der belangen van den katoenhandel. De conferentie zal op het stadhuis te Manchester plaats grijpen.

Volgens de laatste Amerikaansche berigten hebben de troepen der Noordelijke Staten, behalve de bemagtiging van Fort Hatteras, eene andere schitterende overwinning te land behaald. Vele duizende Geconfedereerden werden door 430 Unie-troepen te Lexington (Missouri) verdreven, 60 dooden en een groot aantal gewonden achterlatende.

Wij vernemen nog niets van den vermoedelijken aanval der Geconfedereerden op Washington. Het schijnt evenwel dat meer dan de helft van hun leger aldaar ziek is, zoodat zij voorloopig zeer weinig met goed gevolg zullen kunnen uitvoeren.

Prins Napoleon en zijn gevolg was den 4den jl. te St. Louis aangekomen.

Onder onze voorname kooplieden en andere aanzienlijke Engelschen met Mexico in betrekking staande, is nu een adres aan graaf John Russell in omloop, waarin ons Gouvernement ten sterkste wordt aangespoord, door kracht van wapenen, en, zoo mogelijk, in verband met Frankrijk orde en rust in dat Land te herstellen. Niet minder dan 23 Engelschen zijn volgens de requestranten sedert de laatste 12 maanden in Mexico vermoord. Men verzekert inmiddels „op het hoogste gezag" dat ons Gouvernement en ook dat van Frankrijk stellig besloten hebben aan die gewelddadigheid paal en perk te stellen. Ons publiek koestert echter de vrees, dat indien Spanje en Frankrijk met Engeland gezamenlijk in Mexico als scheidsregter optreden, de Protestantsche belangen aldaar niet genoegzaam zullen worden behartigd, en dat de verdraagzaamheid in het godsdienstige, ondanks den invloed van ons Gouvernement, niet naar wensch zal worden gehandhaafd. Zelfs gaat men zoo ver van te beweren dat Keizerin Eugénie, onder den invloed der Jezuiten, geene pogingen onbeproefd laat om het Katholicismus in Mexico het overwigt te verzekeren en alle godsdienstige verdraagzaamheid onmogelijk te maken.

De London Gazette van gisteren avond deelt de benoeming mede van den heer Arthur Hamilton Gordon tot luitenant-gouverneur van Nieuw Brunswijk. De nieuwe gouverneur is de zoon van wijlen graaf Aberdeen; zijne benoeming zal ongetwijfeld aan de kolonisten buitengemeene voldoening geven, aangezien hij niet alleen als een zeer bekwaam man en ijverig hervormer bekend staat, maar tevens blijken heeft gegeven dat hij groot belang stelt in de aangelegenheden van Britsch Noord-Amerika. De Gazette deelt ook nog de benoeming mede van don Howard Fox tot consul te Falmouth voor het Gemeenebest Costa Rica, en die van den heer Alexander Soutzos tot consul te Malta voor den Koning van Griekenland.

John Laird en Zonen zijn door ons Gouvernement belast met het bouwen van een der drie nieuwe met ijzer beslagen fregatten. Ongeveer twee jaren zullen verloopen alvorens dat schip voltooid zal zijn en er zullen dagelijks 1000 a 1500 werklieden tot de vervaardiging er van worden gebezigd.

LONDEN 19 *september.* — Te Liverpool is men verwittigd dat Prins Alfred, die thans te Balmoral is, genoemde haven aanstaanden zaturdag, aan boord van het Koninklijk mailschip Niagara, verlaten zal, om zich eerst naar Halifax en van daar naar zijn schip St. George, dat zich nu op het Noord-Amerikaansch station bevindt, te begeven. De Prins wordt door den majoor Cowell vergezeld.

— De opperbevelhebber der troepen, hertog van Cambridge, is eergisteren avond van zijn bezoek aan zijne moeder en zuster te Rumpenheim nabij Frankfort, en van de bijwoning der manoeuvres der Pruissische troepen in de omstreken van Bruhl, huiswaarts gekeerd.

— De jonge Alfred de Vidil heeft gisteren, na het eindigen van den straftijd, waartoe hij wegens het weigeren van getuigenis in de hem betreffende zaak verwezen was, de gevangenis van Newgate verlaten, aan wier uitgang hem verscheiden leden zijner familie opwachtten. Zijn uitzigt was bleek en ziekelijk. Zijn vader, de baron, is nog altijd in het verbeterhuis, waar hij zijnen tijd met het pluizen van touwwerk doorbrengt.

— In de laatstleden zaturdag geëindigde week heeft het cijfer der sterfgevallen in deze hoofdstad 1110 bedragen, derhalve 11 minder dan in de laatst vorige en 27 beneden het gemiddelde in dezelfde week der tien vorige jaren. Onder de overledenen waren eene weduwe van 100 en twee andere personen van 92 jaren.

Daarentegen zijn hier in de vorige week 1795 kinderen, namelijk 916 jongens en 879 meisjes, geboren, zijnde 227 boven het gemiddelde in dezelfde week der jaren 1851 tot 1860.

— De Spaansche Prins Juan de Bourbon heeft eergisteren een brief aan den Times ter plaatsing gezonden, welks inhoud zich dus laat zamenvatten: Onlangs heeft de Times mij de eer aangedaan in mijn persoon een geschikt kandidaat voor den Mexicaanschen troon te zien; dat denkbeeld is door de dagbladen van het Vasteland herhaald, en mijne vijanden hebben er aanleiding in gevonden om mij als een eerzuchtige af te schilderen, die niets dan zijne eigene verheffing, langs welken weg ook, zoekt. Vergun mij dus, naardien het Land van waar dat gerucht komt voor mij gesloten is, door middel van uw blad alle denkbeelden om de mij toegedachte eer te verwerven ver van mij af te werpen. Door mijn geboorteregt erfgenaam van den Spaanschen Troon, hoop ik nog eenmaal de Koning door de keuze des volks te worden. Maar Mexico heeft voor mij niets aanlokkelijks, ik ben daar onbekend en heb er geen aanhangers, maar alleen enkele in staatkundige zienswijze onderling verdeelde vrienden, zoodat ik den troon alleen onder bescherming van vreemde bajonetten zou kunnen bekleeden. Dit zou ten eenenmale met mijne gevoelens strijden, want nimmer zou ik het gezag begeeren met schending dier vrije keuze welke ik zelf heb ingeroepen, en waarop ik mijne aanspraken op den Spaanschen Troon bouwen wil. De eenige grondslag der grootheid van een Vorst is de liefde van zijn Volk. In Mexico zou ik, als door de vreemdelingen gekozen, altijd als een overweldiger worden beschouwd. Niet uit persoonlijke eerzucht ben ik een Pretendent naar de Spaansche Kroon, maar uit volle overtuiging dat, door mijne pogingen en die mijner aanhangers, mijn Land zich nog eenmaal tot den rang verheffen kan welken het onder de vrije Volken van Europa behoorde in te nemen. Had mijne nicht Isabella Spanje bestuurd volgens de vrijzinnige denkbeelden van onzen tijd, en volgens de verwachting der twee groote Mogendheden die hare wieg beschermden; ware de zedelijke en stoffelijke grootheid des Lands door wijze en eerlijk uitgevoerde wetten beschermd geweest; waren de burgerlijke en godsdienstige vrijheid en de vrijheid der drukpers aldaar ingevoerd; waren de verdragen eerlijk nagekomen, en had mijn Land eene stem in den Raad der Volken verkregen, men zou nooit van mij als Pretendent naar de Kroon gehoord hebben, en ofschoon ik Koningin Isabella altijd als overweldigster mijner regten zou hebben beschouwd, zou ik mij toch gaarne naar een staat van zaken die het welzijn van mijn Land waarborgde gevoegd hebben. Gedurende de 38 jaren mijns levens heb ik mij nooit vóór in het laatste jaar in de staatkundige zaken mijns Lands gemengd, en moge ik thans aan hen die mij niet kennen als een gevaarlijk intrigant voorkomen, eens zal het blijken dat het welzijn van mijn Vaderland mijn eenig doel is geweest. Ik moge al of niet Koning van Spanje worden, ik moge in ballingschap sterven, door het pijnlijk denkbeeld aan het verschil tusschen een vrij en gelukkig, en mijn verdrukt en slecht geregeerd Land verbitterd; maar wees hiervan zeker dat mijn leven aan het doel dat ik mij heb voorgesteld gewijd is. Uit dit alles zult gij ligtelijk beseffen dat ik geen kandidaat voor de Kroon van Mexico ben en dat veld voor anderen vrij kan laten.

— Volgens te Melbourne ontvangen telegrafisch berigt van Sydney, is op Erromanga, hetzelfde eiland waar de beroemde zendeling John Williams in 1839 werd omgebragt, door de inlanders een vreeselijke moord gepleegd op den eerw. Gordon, zendeling bij de Nieuw-Schotland zending, en diens huisvrouw, en wel onder de volgende omstandigheden: Ten gevolge van het heerschen der mazelen op Erromanga hadden de inlanders besloten al de blanken om het leven te brengen, omdat zij hen als de oorzaak der ziekte, die vele slagtoffers maakte, aanmerkten. De heer Gordon had hun doel wel eenigzins vermoed, doch hoopte dat de tijd hen tot inkeer brengen zou. Maar den 20 mei kwamen negen inlanders van Bahill, met zekeren Lova aan hun hoofd, aan zijne woning, en gingen, hem daar niet vindende, naar eene plaats waar hij met het bouwen van een huis voor den winter bezig was. Terwijl acht dier mannen zich verborgen, bedacht de negende eene list om zijn slagtoffer met zich te lokken, viel hem onder weg aan, en werd weldra door zijne makkers bijgestaan om hem in stukken te houwen. Intusschen snelde een dezer booswichten naar de woning van den ongelukkigen zendeling, en bragt daar diens echtgenoot op de moorddadigste wijze om het leven. De beide misvormde lijken werden spoedig daarop gevonden en ter aarde besteld.

FRANKRIJK.

PARIJS 19 September.
(*Particuliere Correspondentie.*)

Al de Kabinetten der groote Mogendheden in Europa zijn tegenwoordig druk in de weêr met plannen tot het sluiten van Verbonden, en inderdaad loopen ook de belangen der verschillende Natiën in den laatsten tijd zoo wonderlijk in elkander, dat de hoogste politieke wijsheid er dikwijls aan vertwijfelen zou het kluwen te ontwarren.

Sedert den oorlog in Italië zijn Frankrijk en Oostenrijk nooit opregte vrienden geweest, en de aanstaande komst van Koning Willem van Pruissen is juist niet bijzonder geschikt om eene toenadering tusschen die beide Mogendheden te bevorderen.

Daarbij komt nog dat vele Staten, die 't met elkander in één bijzonder punt eens zijn, en ter bereiking van dit bepaalde doel eenparig hunne krachten inspannen, — over andere vraagstukken zoo van gevoelen verschillen, dat ze hunne meening, des noods met kracht van wapenen tegen elkander zouden verdedigen.

Zoo ziet men, bij de drie Noordsche Hoven, de meeste eenstemmigheid wanneer er sprake is van Polen, maar met betrekking tot de troonsopvolging in Denemarken zijn Pruissen en Rusland het volstrekt niet eens, en bovendien is Pruissen Duitschlands voormuur tegen het Russische despotisme en Rusland's wapenen. Pruissen en Oostenrijk weêr, twisten over alle groote vraagstukken van den dag, en bovenal — als eertijds Sparta en Athene — over de hegemonie in het Duitsche Statenverbond. Engeland en Frankrijk, die in alle wereldstreken met elkander wedijveren, zijn *niet* met elkander in blakenden krijg, om de eenvoudige reden dat ze beiden veel te veel te verliezen hebben, en dat hunne zwakte Rusland's sterkte wezen zou, 't geen dezen Staat dus het overwigt in Europa voor goed zou verzekeren. Spanje en Italië, de beide Katholieke Mogendheden bij uitnemendheid, staan met elkander op zoo slecht mogelijken voet en zullen welligt spoedig alle diplomatieke betrekkingen onderling afbreken. Al die uiteenloopende belangen beletten zeker eene coalitie tusschen de conservatieve magten in Europa, maar tevens benemen ze allen grond voor de hoop op een duurzamen vrede.

Volgens de laatste berigten die ik ontving, zal de zamenkomst van den Keizer met Z. M. Willem I te Straasburg plaats hebben, en moet men zijne keuze tot deze stad hebben bepaald, omdat zij door hare ligging digt bij de Duitsche grenzen het de Duitsche Vorsten gemakkelijker maken zal den Koning te vergezellen. Men verwacht zeer veel van deze aanstaande gebeurtenis; vooral gelooft men dat daardoor de vrees voor Frankrijk, die zich aan de overzijde van den Rijn steeds krachtiger openbaart, iets zal bedaren.

Het heeft eenige opspraak verwekt, dat Grootvorst Konstantijn op zijne reis van de kust der Zwarte Zee naar Engeland, door Oostenrijk, en zelfs niet ver van Weenen is gekomen, zonder den Keizer een bezoek te brengen. Men hecht aan deze zaak echter welligt meer gewigt dan ze heeft, want de Vorst reist incognito.

Voor eenige dagen schreef ik u over de talrijke vijanden van den heer de Persigny, zelfs onder de personen die den Keizer dagelijks omringen. Ze houden zich volstrekt niet voor geslagen, maar wagen zich telkens in een nieuwen kamp. Dit verklaart de geruchten, die weer in omloop komen omtrent de op handen zijnde aftreding van den heer de Persigny. Onmiddellijk na het vertrek van den Keizer zou hij — zegt men — de portefeuille van binnenlandsche zaken nederleggen. Persoonlijk ingewonnen informatiën ontzeggen ten stelligste alle waarheid aan deze geruchten. Ik deelde u vroeger de plannen van den Minister mede, waarop hij 's Keizers goedkeuring heeft verworven, en men verzekert mij nu dat de Persigny er zeer op staat de wetten op de vereenigingen en godsdienstige genootschappen zoo streng mogelijk toe te passen. Overigens zou men echter met groote gematigdheid te werk gaan, zoodat de hervorming geheel langs administratieven weg zal tot stand komen. Men zal geen enkel nieuw genootschap dulden en de eerste gelegenheid de beste aangrijpen om enkele van de oude instellingen op te heffen.

In strijd met hetgeen ik boven heb gemeld, zie ik nu in la Patrie en in le Pays van heden avond het berigt dat de Keizer Willem I te Compiègne zal ontmoeten op den 6 der volgende maand.

De heer Bernstorff, die von Schleinitz te Berlijn zal vervangen, is heden uit Londen hier aangekomen.

Heden morgen is in den Moniteur het decreet opgenomen over de opheffing van den Elbe-tol. De schadeloosstelling, die Frankrijk aan Hannover moet uitkeeren, bedraagt 71,166 thaler; Nederland betaalt 169,965. Het belangrijk verschil tusschen beide sommen wordt verklaard door de veel grootere uitgebreidheid uwer handelsbetrekkingen met Midden-Duitschland.

De heer de Cadore is hier uit Rome gearriveerd.

Fabiani, de redacteur van l'Observateur Corse, is door het Hof van appèl te Bastia tot eene maand gevangenis en 100 francs boete veroordeeld.

Uit Rome schrijft men, dd. 13 september: „De toestand is niets veranderd, althans wanneer men eenige aanwakkering van de liefde voor het wereldlijk gezag van den Paus bij de Fransche autoriteiten buiten rekening laat. De generaal is gisteren, van Civita-Vecchia komende, naar het Quirinaal gegaan, en heeft er een langdurig onderhoud met den heiligen Vader gehad.

De Italiaansche troepen zijn geheel teruggekomen van hunne herhaalde pogingen om eens een togtje te maken op Pauselijk gebied en derhalve zijn ook de veiligheidsmaatregelen, die de Franschen gemeend hadden daartegen te moeten nemen, voorloopig ingetrokken.

Een mijner kennissen hier vroeg onlangs een gehoor bij kardinaal Antonelli, hetgeen deze hem, als altijd en vooral wanneer men Franschman is, onmiddellijk toestond. Mijn vriend was present op den bepaalden tijd en werd in het kabinet van Zijne Eminentie toegelaten. De kardinaal droeg zijn zwart, half-geestelijk, gewaad; zijne inderdaad vrij fraaije handen waren gedeeltelijk door kanten lubben bedekt. Eene verontschuldiging over zijn reis-tenue werd door den kardinaal met de meeste minzaamheid beantwoord, en hij verzocht zijn bezoeker plaats te nemen. Gij komt uit Frankrijk? — Eene maand geleden ben ik er geweest. — Wat zegt men er van mij en mijne politiek? — Niet veel goeds, Uwe Eminentie. — Dat begrijp ik volstrekt niet. Ik houd veel van Frankrijk en beschouw elken Franschman als mijn vriend. (De kardinaal merkte hier op dat hij zeer slecht Fransch sprak en men dus niet te veel gewigt moest hechten aan hetgeen hij soms zeggen mogt.) O! spreek Italiaansch uwe Eminentie, ik versta die taal zeer goed. — Ah! ah! *Siete un malizioso,* laten we maar fransch spreken; waarom spreekt men kwaad van mij bij u te Lande; ik ben immers slechts de dienaar van het mijne. — Ja! uwe Eminentie, maar men beweert juist dat gij het niet dient, zoo als het gediend wil zijn. — Wat! en ik heb niets voor de Natie verzuimd; scholen heb ik opgerigt, en eene bank, waarin mijn goede broeder zijn geheele vermogen zal verspelen, enz. enz. — Welnu Eminentie! ge behoeft dus slechts de kroon op uw werk te zetten, en den H. Vader over te halen Rome tot Italiën's hoofdstad te verklaren. — Neen! Neen! Dat kan niet, dat kan volstrekt niet, zeide de kardinaal met klimmende ontroering, en met een ruk aan de schel was het gehoor afgeloopen. Zoozeer was hij echter door de laatste uitdrukking van streek geraakt, dat hij — anders de beleefdheid zelve — vergat zijn bezoeker de hand te geven en een woord tot afscheid te spreken. Geheel in zich zelf gekeerd deed hij niets dan brommende uitroepen: het kan niet gebeuren, het zal niet gebeuren. — Een blad — ik weet op het oogenblik niet welk — houdt maar steeds vol, dat de Paus ziek is, en zijne gezondheid is uitstekend. Eenige weinig beteekenende gastrische aandoeningen uitgezonderd, is Z. H. zoo wel als men op 71jarigen leeftijd, en na lotgevallen als de zijne, wezen kan. Spreek die malle en door en door onware bewering toch eens voor goed tegen."

— Heden zegt men dat de Keizer niet vóór den 30 dezer te Parijs terugkeert, alsmede dat hij, op zijne terugreis van Biarritz, met de Keizerin en den Keizerlijken Prins, Bourges bezoeken zal, om het artilleriepark aldaar te bezigtigen.

— Het Mémorial des Pyrenées deelt bij voortduring een aantal, meest zeer onbeduidende berigten mede omtrent het verblijf des Keizers en der Keizerin te Biarritz. De Keizer verleent aan schier niemand audientie en wil rust hebben; de Keizerin treurt nog steeds over den dood harer zuster, de Hertogin van Alba, waarvan de verjaardag op 16 september kerkelijk zou herdacht worden. Van bals of receptiën is geen sprake in de villa Eugénie. Biarritz werd overigens als badplaats nooit zoo druk bezocht als dit jaar; het strand wemelt van vreemdelingen uit alle hoeken van Europa, de Keizer vertoont zich daar van tijd tot tijd op de gewone wandeluren, de Keizerin echter zeer zeldzaam. Daar deze laatste, uit hoofde van haar minder sterk gestel of om eene andere reden, gebruik maakte van een stokje om bij hare wandelingen op te steunen, heeft de schoonere helft van het menschelijk geslacht, die trouwens te Biarritz zich schijnt uit te putten in het verzinnen van buitensporige kleederdragten, op eens begrepen den wandelstok tot een nieuw dames modeartikel te moeten verheffen. Ofschoon de meeste dames zeer in de war zijn met het krukje waarop zij heeten te steunen, loopt men gevaar, de heerschappij van de crinoline, — immers ook afkomstig van Keizerin Eugénie — door die van den dames-wandelstok te zien vervangen.

— Eergisteren mogt de voorstelling in de Opera Comique met des te meer regt den naam van buitengewone dragen, omdat de Fransche acteur Roger, ten wiens voordeele zij gegeven werd, zich daar in ver-

schillende talen hooren liet. Hij zong namelijk een Hoogduitsch air uit de Tannhäuser van Wagner, eene Engelsche romance, eene Spaansche duo met mevrouw Ugalde, en met dezelfde zangeres eene Italiaansche duo. Ofschoon sommigen deze Babylonische spraakverwarring meer zonderling dan aangenaam vonden, schijnt zij toch anderen welgevallig geweest te zijn, want tegen heden avond heeft de Opera Comique eene herhaling daarvan aangekondigd.

— De Frankfortsche correspondent van het Journal des Débats schrijft dat, volgens zijn gevoelen, de volksbeweging in Duitschland ten gunste van het bouwen en uitrusten eener nationale vloot slechts een voorwendsel en een masker is, waarvan de democratische partij zich bedient om op een gegeven oogenblik, even als in 1848, den Frankfortschen Bondsdag te overrompelen en omver te werpen. Hij twijfelt niet, met het oog op hetgeen er in de meeste Bondsstaten geschiedt, of het ware doel en het steeds duidelijker zigtbaar streven van den *Nationalverein* is: het vestigen van een Volksparlement te Frankfort, door het algemeen stemregt verkozen. Het is mogelijk, vervolgt genoemde correspondent, dat de heer von Bennigsen, de grondvester en voorzitter van de Nationale Vereeniging, niet al de latere gevolgen zijner onderneming heeft voorzien; maar hij, zoowel als zijne medebestuurders in het Coburgsche comité, zien zich reeds voorbij streven en alles doet voorzien dat bij de eerste algemeene vergadering der vereeniging de tegenwoordige voorzitter en bestuurders van het comité zullen vervangen worden door Duitsche patriotten van eene veel radikaler kleur.

— La Patrie beweert heden avond dat de Spaansche expeditie, die te Havanah wordt georganiseerd, zou bestaan uit 5000 infanteristen, die in de eerste dagen van october te Vera Cruz zouden landen en regtstreeks op Mexico marcheren.

DUITSCHLAND.

WEENEN 17 *september*. — De Süd Deutsche Zeitung zegt dat het gerucht wegens onderhandelingen tusschen graaf Mennsdorf Pouilly en den heer von Schmerling, wegens het overnemen der portefeuille van buitenlandsche zaken door den eerstgenoemde, stand houdt, en dat het daarbij tevens het aannemen van een nieuw programma voor de buitenlandsche politiek van Oostenrijk. — maar in welke rigting wordt niet gezegd, — zou gelden.

— Eenige dagbladen zeggen dat verscheiden klubs der leden van den Rijksraad het voorstel doen willen om de Zitting voor veertien dagen of vier weken te schorsen. Het eenige ware aan de zaak is dat enkele klubs, namelijk die der Polen en Czechen, het oogenblik tot het doen van zoodanig voorstel wenschen waar te nemen, en als drangreden daarvoor te bezigen dat de Zitting reeds vijf maanden geduurd heeft, terwijl het indienen der gewigtigste Regeringsontwerpen, met name van het budget, toch eerst na verloop van verscheiden weken geschieden kan. Maar de linkerzijde van den Rijksraad zal, hoe sterk ook zij naar eene vacantie verlangen moge, dat voorstel niet inwilligen alvorens de beraadslagingen over de aangelegenheden der kerkgenootschappen, de drukpers, de persoonlijke veiligheid, het bewaren van het geheim der brieven, en andere ontwerpen welke thans in de committés behandeld worden, ten einde gebragt zullen zijn.

— Eene dezer dagen door de Polen in deze hoofdstad aangewende poging om door eene demonstratie bijval te verwerven is volslagen mislukt. Zij hadden namelijk alle gelijkgezinden uitgenoodigd tot deelneming aan het kerkelijk feest dat zij jaarlijks in de kerk op den Kahlenberg tot herinnering aan de bevrijding van Weenen uit de handen der Turken door Sobieski en zijne legerscharen vieren, maar behalve een drietal ultra-radikalen is niemand dan de Polen zelf opgekomen. Over het algemeen kunnen noch Magyaren en Polen, noch Italianen en Czechen zich thans op sterke sympathie van de zeer groote meerderheid der ingezetenen van Weenen beroemen.

Per Telegraaf.

LONDEN 20 September.

Men leest in de Daily-News: Daar Saksen nog altijd weigert toe te treden tot het tusschen Frankrijk en Pruissen te sluiten handelstractaat, en daardoor de onderteekening belet wordt, is er besloten dat tractaat te sluiten met die Staten, welke het willen aannemen. Dit staat gelijk met eene ontbinding der Tolvereeniging.

Tweede depêche.

Volgens den jongsten staat van de Bank is het bedrag der in omloop zijnde bankbiljetten verminderd met £ 16,650, de voorraad van munt- en muntmateriaal is toegenomen met £ 350,390.

VAN DE POOLSCHE GRENZEN 20 September.

Op voorstel van den stadhouder is besloten dat Warschau, wanneer er zich weder onregelmatigheden voordoen, in staat van beleg zal verklaard worden. In de kerken is eergisteren tegen de ongeregeldheden gepredikt. Men houdt het voor waarschijnlijk dat het nu rustig zal blijven.

WEENEN 20 September.

Uit Triest meldt men dat zes Istrische afgevaardigden voor hunne benoeming bedankt hebben. Vijf Turksche oorlogschepen zijn met troepen naar Albanië onder weg gegaan.

TURIJN 18 September.

Men meldt gisteren uit Napels, dat de generaal de Montebello zich van Rome bij Koning Victor Emmanuel te Florence begeven zal. — Garibaldi vertrekt stellig niet naar de Vereenigde Staten.

De Italiaansche leening wordt 71.65 genoteerd.

ROME 19 September.

Het huwelijk van den Prins van Toskane met eene Napelsche Prinses is door den Paus, in het Vatikaan, ingezegend. Z. H. heeft bij die gelegenheid eene welsprekende rede tot het jeugdige echtpaar gehouden. De Koning en Koningin van Napels en al de leden der Koninklijke Familie woonden deze plegtigheid bij.

BARCELONA 19 September.

De Koning heeft de geheele spoorweglinie van Barcelona naar Sarragossa, die eene lengte van 366 kilomètres beslaat, ingewijd. Eene ontzaggelijk groote volksmenigte verdrong zich aan al de stations in Catalonië en Arragon, om Z. M. te begroeten. De Koning wenschte de maatschappij met de constructie van den weg en met het materieel daarvan geluk, en zeide dat hij met al zijn vermogen de verbinding der linie van Barcelona met die van Pampeluna, Bilbao en Madrid zal bevorderen, met bijvoeging dat hij die te Pampeluna ging inwijden, en dat in den loop van 1862 de linien van Bilbao en Madrid naar Sarragossa zullen geopend worden.

NEW-YORK 10 September.

Er zijn reeds talrijke inschrijvingen voor de nationale leening ingekomen. Onderscheidene in de Noordelijke Staten liggende eigendommen van bewoners der Zuidelijke Staten zijn geconfiskeerd.

De democratische conventie te New-York heeft eene resolutie aangenomen, waarin het krachtdadig voortzetten van den oorlog wordt aanbevolen.

Bij het gouvernement van Washington is ingekomen een brief van den Keizer van Rusland, ten gunste der Unie en strekkende tot aanbeveling van den vrede.

Het berigt van het overlijden van den President der Zuidelijke Confederatie, den heer Davis, heeft zich nog niet bevestigd. Op het tooneel des oorlogs is de toestand niet veranderd. De toebereidselen tot maritieme expeditien worden voortgezet.

LONDEN 20 September.

Koffij vast; eene lading Bahia is verkocht tot 53/6. — *Suiker* prijshoudend; eene lading Muscovado afgedaan tot 22/9. — *Raapolie.* Bruine £ 42 a 42.6/. — *Boter.* Friesche 110/ a 112/. — *IJzer.* Schotsch 51/.

LIVERPOOL 20 September.

Van *Katoen* zijn heden 20,000 balen afgedaan.

De Glasgow is met berigten van 10 dezer van New-York aangekomen. Illinois 67$\frac{3}{4}$ en vast. Koers op Londen 108, Meel en Tarwe vast, zoo ook Katoen, waarin echter minder omging.

BERLIJN 20 September.

Rogge. Sept. 53. Najaar 53. — *Olie.* Sept. 12$\frac{3}{8}$, Najaar 12$\frac{1}{8}$.

BOMBAY 28 Augustus.

Katoen. Broach nominaal rs. 170. — *Manufacturen.* Shirtings flaauw en Twist hooger in prijs. — *Vrachten* naar Engeland 55 a 57/6. — *Koers* op Londen 2/$\frac{1}{8}$. Het geld is ruim.

CALCUTTA 24 Augustus.

De vooruitzigten voor de *Indigo* zijn slecht. — *Zijde* flaauw in prijs. — *Lijnzaad* hooger. — *Salpeter* vaster. — *Koper* met goede vraag. — *Twist* hooger in prijs. — *Vrachten* naar Engeland 55/. — *Koers* op Londen 2/$\frac{3}{8}$ d.

MADRID 19 September.

Spanje 2 pc. 42.70; dito 3 pc. 49.25.

PARIJS 20 September.

Frankrijk 3 pc. 69.25; dito 4$\frac{1}{2}$ pc. 96.20. Crediet Mobilier 771.

LONDEN 20 September.

De Gecons. 3 pc. 93$\frac{3}{4}$. Spanje 3 pc. 50; dito Certif. 6. Mexico 3 pc. 23$\frac{3}{4}$. Grenada 3$\frac{1}{4}$ pc. 16$\frac{1}{8}$; dito Uitg. 5$\frac{1}{8}$. Holl. 4 pc. 99$\frac{3}{4}$.

WEENEN 20 September.

Oostenrijk, Metalliek 5 pc. 67.70; dito Nationale 5 pc. 80.60. Wissel op Londen 136.60.

FRANKFORT 20 September.

Oostenrijk, Metalliek 5 pc. 49; dito Nat. 5 pc. 57$\frac{1}{4}$.

ANTWERPEN 20 September.

Oostenrijk, Metall. 5 pc. 49$\frac{1}{4}$; dito Nation. 5 pc. 58$\frac{1}{8}$.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 20 September.

De Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft heden beraadslaagd over het ontwerp-adres, in antwoord op de troonrede. De algemeene strekking daarvan werd goedgekeurd, nadat de heer Fransen van de Putte eenige opmerkingen in het midden gebragt had, die door den heer Cremers, lid der commissie van redactie, meer werden beschouwd als aanmerkingen op de troonrede zelve.

Daarna had de beraadslaging over elke § van het ontwerp-adres plaats. Verschillende §§ werden zonder discussie en zonder stemming goedgekeurd. De §§, die voornamelijk tot beraadslaging aanleiding gaven, waren de volgende:

§ 1. *De watersnood.* De heer *van Andringa de Kempenaer* verlangde dat in deze § meer zou uitkomen, wat door het buitenland gedaan is tot leniging van den nood, hetgeen de commissie, bij monde van den heer *Cremers*, meende dat voldoende geschied was, terwijl het niet noodig was, in een adres, aan den Koning gerigt, in meerdere ontwikkeling te treden. — De § werd met algemeene stemmen, op die van den heer de Kempenaer na, *aangenomen.*

§ 3. *Buitenlandsche betrekkingen.* De heer *Fransen van de Putte* bragt bij deze § het vraagstuk der erkenning van het Koningrijk Italië ter sprake, waarvan in de troonrede geen gewag gemaakt wordt. Hij wenschte bij deze § den wensch uit te drukken, „dat de erkenning van het Koningrijk Italië daartoe (tot wederkeerige bevordering van het internationaal verkeer) moge medewerken." De commissie verklaarde, bij monde van den heer *Cremers*, dat zij het raadzaam had geacht omtrent dit onderwerp niets in het adres op te nemen. Hierop heeft de Minister van Buitenlandsche Zaken, de heer van Zuylen van Nyevelt, eene uitgebreide rede gehouden, waaruit gebleken is, dat aan de Regering te Turijn werd kennis gegeven, dat Z. M. de Koning genegen was aan Victor Emmanuel den titel van Koning van Italië toe te kennen. Daarin bestaat de erkenning, die dus boven allen twijfel is. De Minister geloofde niet dat er vroeger een andere vorm voor de publiciteit in dergelijke aangelegenheden gebezigd is. Toen de Regering tot die erkenning overging, wist zij, dat die aan den eenen kant eene levendige sympathie moest verwekken, maar ook aan den anderen kant sterk zou worden afgekeurd door velen die meenen, dat daarbij hunne dierbaarste belangen op het spel staan. De Regering heeft echter gemeend zich daardoor niet te moeten laten terughouden van eene handeling, die zij op goede gronden meende in het belang des Lands te zijn. Overigens schuwt zij geene publiciteit en geene discussie, maar zij heeft het punt in de troonrede niet aangestipt, ten einde geene hartstogten op te wekken. Na die mededeeling en inlichtingen heeft de heer Fransen van de Putte zijn amendement ingetrokken.

§ 5 (*Kolonien*). Ten gevolge van vragen, door den heer Hartsen gedaan, heeft de Minister van Kolonien, de heer Loudon, den tegenwoordigen stand medegedeeld der wetsontwerpen bij het Departement van Kolonien aanhangig, als: 1°, tot emancipatie der slaven in West-Indië; 2°, de wijziging van de Indische tarieven; 3°, de Indische comptabiliteit; 4°, nopens de uitgifte der cultuur-contracten, en 5°, betrekkelijk de drukpers in Indië. Dat al die ontwerpen nog in deze Zitting zullen worden ingediend, daaromtrent mag de Minister geene bepaalde toezegging doen, en al konden ze worden ingediend, dan mogt de Minister gerust vragen: of de Vertegenwoordiging ze allen zou kunnen tot stand brengen. Overigens heeft de Minister de verzekering gegeven, dat hij geheel getrouw zal blijven aan hetgeen door hem in de gedrukte stukken, met de Kamers gewisseld, en in de verdere debatten nopens de koloniale politiek, is medegedeeld.

§ 9 (*Onderwijs*). Bij deze § heeft de heer *Fransen van de Putte* zijne bevreemding kenbaar gemaakt, dat in de troonrede geen gewag gemaakt is van de werking der armenwet, waarop de Minister van Binnenlandsche Zaken, de heer *van Heemstra*, verklaarde, dat de Regering dit ten eenenmale onnoodig had geacht, omdat ten vorigen jare, bij de behandeling der Staatsbegrooting van zijn Departement, dat onderwerp breedvoerig werd besproken en dit, zoo men het noodig oordeelde, ook bij de behandeling der begrooting voor 1862 doen kon.

§ 11. (*'s Rijks finantien*). Op eene vraag, door den heer *Hartsen* gedaan, heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken, de heer *van Heemstra*, te kennen gegeven dat de voorziening in de financiële verwikkelingen van vele gemeenten niet uit het oog wordt verloren, maar dat het gemakkelijker is de kwaal te constateren dan te herstellen. De Regering is er op bedacht, maar het heeft haar nog niet mogen gelukken het geneesmiddel te vinden.

Ten slotte is het geheele ontwerp-adres onveranderd en met algemeene (25) stemmen *aangenomen*. Het zal den Koning worden aangeboden. Over het algemeen is het eene weerklank op de troonrede, behalve den aandrang op de aanbieding van eene voordragt tot regeling van het beheer en de verantwoording der koloniale geldmiddelen en het uiten van den wensch, dat de over onzen handel zoo gewigtige verbetering van de waterwegen naar zee niet worde vergeten. Na het aannemen van het adres is de Kamer tot nadere bijeenroeping gescheiden.

Ook de Tweede Kamer heeft eene zitting gehouden, waarin de heer Cornelis zitting heeft genomen. De commissie tot het opstellen van een adres van antwoord op de troonrede heeft haar ontwerp in gereedheid gebragt, dat ter overweging naar de afdeelingen is verzonden, die zich morgen daarmede zullen bezig houden. Wijders zijn de heeren Wintgens en Mackay tot leden der huishoudelijke commissie herkozen.

(*Zie verder de uitvoerige verslagen dezer zittingen in het Bijvoegsel.*)

Tot de betrekking van directeur van de Nederlandsche Handel-Maatschappij is op heden door de te Amsterdam gehouden vereenigde vergadering van directeuren en commissarissen opgemaakt het volgende drietal, om aan Z. M. te worden voorgedragen: 1ste G. Obreen, 2de D. de Clercq, 3de H. J. Knottebelt.

Het programma van de 35ste uitvoering der muziek in de Officieren-Societeit, in het Park alhier, op zondag den 22 dezer, des namiddags ten 1$\frac{1}{2}$ ure, luidt als volgt: 1, Marche, Pas Redoublé, Hekman; 2, Rendez-vous de Chasse; Rossini; 3, Ouverture der Berggeist, Spohr; 4, Aria aus das Nachtlager in Granada, Kreutzer; 5, Fantaisie, Lucrèce Borgia, Donizetti; 6, Souvenir de Mayence, Dunkler; 7, Jubelklänge aus Albion, Walze, Labitzky; 8. Potpourri le Songe d'une Nuit d'Été, Thomas; 9, Pas Redoublé, van den Bogaerde.

In de nabijheid dezer stad is, en wel terzelfder plaatse als nu eenige jaren geleden, weder het zeldzaam geval voorgekomen dat zich daar, voor de tweede maal in hetzelfde jaar, een eend met jongen, of zoogenaamde pijlen, bevonden heeft.

Z. M. heeft goedgevonden, te benoemen tot ridders der orde van den Nederlandschen Leeuw, de heeren: J. C. de Lannoy, gepens. Oost-Ind. hoofdambten., laatstelijk resid. van Bantam; C. de Groot, ingen. der 1ste kl., belast met de leiding der dienst van het mijnwezen in Ned. Indië; mr. W. Rappard, proc.-gener. bij het Hooggeregtshof van Ned. Indië, en J. J. Modderman, presid. der weeskamer te Batavia; — aan den heer K. F. baron van Lynden, HD. kamerheer, vergunning te verleenen tot het aannemen der onderscheidingsteekenen van kommandeur der orde van St. Michaël, hem door Z. M. den Koning van Beijeren geschonken; — te benoemen: tot burgem. der gem. Grijpskerk G. J. H. Ebbinge Wubben; tot burgem. der gem. Diemen en Watergraafsmeer A. L. van Tienen; te bevorderen met ingang van 1 october a. s. tot kapit. t./z., de kapit.-luit. t./z. O. A. Uhlenbeck; tot kapit.-luit. t./z., de luit. t./z. van de 1ste kl. H. A. Modderman, en tot luit. t./z. van de 1ste kl., de luit. t./z. van de 2de kl. C. A. A. Amand.

Z. M. heeft aan de heeren J. H. W. en C. A. Lamberts bewilliging verleend tot oprigting te Almelo van de Stoomweverij Java.

Van wege het Departement van Finantien is openbaar gemaakt de volgende opgave van de op 15 dezer in de onderstaande entrepôts aanwezige hoeveelheden der volgende goederen: Amsterdam, tarwe 93 l., rogge 142 l., boekweit 58 l., huiden 137,688 waarde, indigo 77,558 ℔, rijst 1,934 950 ℔, ruwe suiker 29,775,263 ℔ en tabak in rollen, bladen en ongeplette stelen 1,401,488 ℔; Rotterdam, huiden 30,849 waarde, indigo 800 ℔, ruwe suiker 16,153,180 ℔ en tabak in rollen, bladen en ongeplette stelen 2,057,892 ℔; Schiedam, ruwe suiker 1,200,647 ℔; Dordrecht, ruwe suiker 14,168,19 ℔, en Middelburg, ruwe suiker 1,590,839 ℔.

GOUDA 20 *september*. — Heden had alhier de plegtige begrafenis plaats van den kolonel C. P. Winckel. Reeds vroegtijdig waren gepaste maatregelen genomen om de orde te bewaren, die geen oogenblik gestoord is. Juist ten 12 ure had de plegtigheid plaats, in tegenwoordigheid van het geheele garnizoen (het 4de regement infanterie), benevens de schutterij; ook waren verschillende autoriteiten en corporatiën vertegenwoordigd, waaronder wij opmerkten den heer Burgemeester en leden van den Raad, eene deputatie van de Regterlijke Magt, van heeren leden van het Metalen Kruis enz. De slippen van het rouwkleed werden gedragen door vier hoofdofficieren, allen gedecoreerd. Het eerste bataillon van het 4de regement werd vertegenwoordigd door den 1sten luitenant-adjudant, den heer T. J. A. Smids, uit Leyden, het tweede bataillon door den kapitein L. J. G. Gysen en den 1sten luitenant Lammerse, uit Delft. Het was duidelijk op te merken dat deze militaire plegtigheid eenen diepen indruk maakte op alle aanwezigen.

VLAARDINGEN 19 *september*. — Schipper G. Vis, varende voor de firma der heeren van Harwegen en den Breems, is dezen morgen aangekomen met 14 lasten haring, welke echter niet in veiling zijn gebragt.

'S GRAVENHAGE 20 *september*. — H. M. de Koningin-Moeder heeft gisteren avond den graaf Landskoy, opperkamerheer van Z. M. den Keizer aller Russen, in een bijzonder gehoor ontvangen.

— HH. KK. HH. Prins en Prinses Hendrik zijn heden morgen uit de residentie naar Luxemburg vertrokken.

— Z. K. H. de Prins van Oranje is van Baden-Baden naar Stuttgard vertrokken, om aldaar tegenwoordig te zijn bij de viering van den verjaardag van Z. M. den Koning van Wurtemberg.

— In de residentie is aangekomen en aan het Hôtel Paulez afgestapt J. M. Torres Canedo, zaakgelastigde van Venezuela (Zuid-Amerika).

— Heden zijn de miliciens van het reg. grenadiers en jagers, die deel hebben genomen aan de oefeningen in het kamp te Milligen, in het genot van onbepaald verlof gesteld.

— Enkele dagbladen hebben gemeld, dat de bisschop van Haarlem den heer Snickers, R. K. pastoor te Scheveningen, benoemd had tot directeur van het seminarium te Warmond. Het Journal des Pays-Bas deelt mede, dat dit berigt onjuist is. De Katholieke gemeente van Scheveningen zal, dit is waar zegt dat blad, het verlies te betreuren hebben van haren waardigen herder, aan wiens godsdienstijver zorg ons heerlijk zeedorp zijn fraaiste gebouw, eene gothische kerk, waarvan ieder de sierlijkheid bewondert, heeft te danken. De heer Snickers is nogtans niet geroepen tot het bestuur over het seminarium van Warmond, maar wel tot de betrekking van regent over het kleine seminarium van Hageveld te Voorhout, ter vervanging van den heer van Beek, benoemd tot plebaan en pastoor van de kathedraal van Haarlem."

SCHEVENINGEN 19 *september*. — Gisteren avond is alhier aangekomen de haringbuis Admiraal Piet Hein, stuurman K. Grootveldt, reeder C. Dijkhuizen, aanbrengende 29,000 stuks, welke gisteren avond te Rotterdam werden aangevoerd. De volle heeft ƒ 41, de ijle ƒ 30 de duizend gegolden.

SCHEVENINGEN 20 *september*. — Als een bewijs dat voor den verschen visch tegenwoordig een ongehoorde prijs wordt betaald, kan dienen, dat de rog, die vroegere jaren eenige stuivers de mand kostte, nu reeds 25 centen het stuk op den publieken afslag gegolden heeft.

LEYDEN 19 *september*. — Dezer dagen is het muntenpenningkabinet der Hoogeschool o. a. bezocht door den Russischen Staatsraad B. de Koehne, vergezeld door den secretaris van het Russische gezantschap te 's Gravenhage. Gemelde Staatsraad, uitgever, o. a. van een numismatisch tijdschrift, is schrijver van een werk in twee kwarto deelen, getiteld: „Recherches sur l'histoire et la Numismatique des colonies Grecques en Russie, ainsi que des Royaumes du Pont et du Bosphore Cimmérien." Als geschenken werden door Z. Exc. aan het Akademisch kabinet vereerd een fraaije didrachme van Cnidus (in Carië) en onderscheidene in Rusland opgegravene Friesche munten uit de XIde eeuw. Van Z. Exc. den Minister voor de Herv. eeredienst ontving het kabinet ten geschenke een Frankfortsch tweeguldenstuk, in het sterfjaar van Goethe en met vermelding dier gebeurtenis geslagen.

LEYDEN 20 *september*. — Heden voormiddag ten half elf ure had op de nieuwe begraafplaats aan de Groenesteeg de plegtige ter aarde bestelling plaats van het lijk van prof. T. W. J. Juynboll. De kist werd door 16 studenten in de theologie en in de letteren naar het graf gedragen, alwaar prof. A. Kuenen, rector magnificus en oud-leerling van den overledene, een waardige hulde aan den overledene bragt, en een hartelijk woord van deelneming sprak in de verliezen, welke de betrekkingen van den overledene in deze dagen hadden geleden. Een aanzienlijke schare hoogleeraren, curatoren en docenten van het gymnasium en studenten woonde deze treurige plegtigheid bij.

AMSTERDAM 19 *september*. — Men verneemt dat onzen verdienstelijken stadgenoot, den graveur S. C. Elion, eene eervolle onderscheiding is te beurt gevallen. De Provinciale Staten van Gelderland besloten in het voorjaar eene medaille te doen slaan betrekkelijk tot den jongsten watersnood, als hulde aan Z. M. den Koning. Thans verneemt men dat uit de verschillende, op uitnoodiging van genoemd collegie, ingezonden ontwerpen voor zoodanige medaille het ontwerp van den heer Elion gekozen en de uitvoering er van aan zijne kundige hand toevertrouwd is.

HOORN 19 *september*. — De compagnie van het 2de batt. 1e. reg. inf., die gedurende eene maand alhier in garnizoen is geweest (tijdens het te dezer stede gestationeerde 4de bat. 7de reg. inf. zich in de legerplaats te Milligen heeft bevonden) is van hier naar hare garnizoensplaats Arnhem teruggekeerd.

NIEUWE DIEP 18 *september*. — Heden namiddag is van hier naar den Hors vertrokken Zr. Ms. drijvende batterij Neptunus, onder bevel van den kapitein ter zee de Gelder, met het doel om daar voor anker te liggen en te beproeven of dit vaartuig in zee voldoet.

TERSCHELLING 18 *september*. — Naar men verneemt zal er gedurende de wintermaanden eene kanonneerboot hier worden gestationeerd, ten einde bij voorkomende strandingen de goede orde te handhaven, vermits de ambtenaren met de politie belast daarop niet voldoende kunnen toezien. Het visschen op de „Lutine" heeft in het tijd een dergelijk stationnement noodig en zeer nuttig gemaakt.

VLISSINGEN 18 *september*. — Reeds lang geleden ontdekte men sporen eener verzakking aan de Dokhaven, omtreut bij de aanlegplaats van de stoomboot Stad Vlissingen, die in het begin dezes jaars van zulk eenen ernstigen aard werd, dat men het noodig achtte hiernaar een onderzoek in te stellen; waaruit bleek dat er in de voorhaven, op die plaats — hoogst waarschijnlijk ten gevolge van de aldaar gedaan wordende spuijingen — een aanzienlijke ontgronding was ontstaan, die zich tot diep onder den muur uitstrekte, en waardoor de grond van de binnenzijde weggespoeld werd. Dadelijk daarna werden van wege de marine zeer doeltreffende maatregelen genomen om hierin te voorzien en de verdere ontgronding, door middel van een zinkstuk met ongeveer 500,000 ponden steen bezwaard, belet. Hoewel nu ook de straat weder aangevuld en gelijk gemaakt werd, bleef er toch nog bij velen vrees bestaan, dat deze daar ter plaatse ondermijnd zou wezen, omdat men in sommige daarbij staande gebouwen nog altijd werking bespeurde, en waarlijk, eenige weken geleden zag men een meerpaal, even binnen het hek der werfstaande, plotseling tot op eene diepte van ongeveer 4 Ned. ellen in den grond verdwijnen, waardoor een groot gat veroorzaakt werd. Spoedig werd dit weder aangevuld en meende men op grond van een aantal bewerkstelligde grondboringen tot eene aanmerkelijke diepte, zich overtuigd te mogen houden dat de grond verder niet meer ondermijnd was. Toen men echter gisteren morgen weder eene verzakking bespeurde, heeft men daar ter plaatse op nieuw geboord, waarbij de boor na een weinig vasten grond te zijn doorgegaan, plotseling naar beneden schoot, waaruit men kon opmaken, dat dáár nog een gat moest zijn. Aanstonds werden voorzorgen genomen om den omtrek af te schutten, welke maatregel juist ter regter tijd bleek geschied te zijn, daar heden nacht wederom een vrij groote hoeveelheid grond in de diepte gestort is. Men mag verwachten dat deze verzakking spoedig zal hersteld worden, en door een nader zorgvuldig onderzoek verdere voorvallen van dien aard, waarvan schromelijke ongelukken zouden kunnen ontstaan, voorkomen worden. (M. C.)

ZWOLLE 19 *september*. — Wij vernemen dat de beide stoombooten der Zwolsche Stoomboot-Maatschappij thans weder geregeld varen. De „Stad Zwolle" is de vorige week, even als in den regel van tijd tot tijd met alle stoombooten geschiedt, te Amsterdam van Rijkswege onderzocht en na eene kleine reparatie goedgekeurd. (Z. C.)

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 20 September.

OVERLEDEN: A. Visser, jd., 57 j. — D. J. Westphal, d., 5 m. — C. A. van 't Hoff, d., 7 m. — M. J. Houberg, vrouw van L. J. van den Rijk, 38 j. — A. C. Städler, jd., 31 j.

BEVALLEN: J. Peters, geb. Janssen, levenl. z. — M. C. F. Hommes, geb. Aussel, z. — A. M. Volkman, geb. Gevers, d. — E. Rooderkerk, geb. Huysmans, z. — H. E. Quint, geb. Schans, z. — E. van Kleeff, geb. Velleman, d. — D. E. van Zon, geb. van der Beek, d. — S. J. Smits, geb. de Lange, z. — C. M. J. ten Haagen, geb. Elmendorp, d. — G. J. H. de Lange, geb. Bax, d. — G. P. H. Dupont, geb. Pohlman, z. — H. J. Louwman, geb. Calissendorff, d. — A. P. Krijger, geb. Lepel, z.

OPENBARE VERPACHTING,
IN DE STADS-HERBERG, BIJ H. LEYGRAAFF,
aan het Nieuwewerk te Rotterdam,
Donderdag 19 September:
De Visscherijen van den Staat, in de Beneden-Rivieren van Zuid-Holland. Verpacht als volgt:

1ste Perc.	ƒ	8100.	11de Perc.	ƒ	2600.	21ste Perc.	ƒ	365.
2de	„ -	7100.	12de	„ -	305.	22ste	„ -	43.
3de	„ -	125.	13de	„ -	600.	23ste	„ -	250.
4de	„ -	650.	14de	„ -	45.	24ste	„ -	170.
5de	„ -	1150.	15de	„ -	15.	25ste	„ -	5.
6de	„ -	3100.	16de	„ -	205.	26ste	„ -	290.
7de	„ -	53.	17de	„ -	25.	27ste	„ -	1325.
8ste	„ -	1200.	18de	„ -	60.	28ste	„ -	300.
9de	„ -	750.	19de	„ -	1500.			
10de	„ -	7600.	20ste	„ -	120.		ƒ	38051.

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 20 September.

	2 maanden.	Kort.
Londen....	11.85	11.92½
dito 3/m..	11.80	—
Parijs.......	55¾	—
dito 3/m..	55 15/16	56 3/16
Bordeaux.	55½	55 15/16
Hamburg.	35	35¼
dito 3/m..	34 15/16	—
Petersb. ..	164	—
Livorno...	45⅞	—
Genua	45⅞	—
Napels	77¾	—
Antwerp..		1 v
Berlijn.....		175.
	6 weken.	Kort.
Frankfort.	99¾	—
Augsburg.	99½	—
Weenen...	83½	—
Triest......	83⅛	—

Disconto 3 en 3½ pc.

AMSTERDAM 20 September

	2 maanden.		zigt.	
Londen....	11.85	g	11.92½	g
Parijs.......	55¾	g	56 3/16	p
Bordeaux.	55⅞	g	—	g
dito ½/m.	55⅞	g	—	g
Hamburg.	35	g	35¼	g
Genua	46⅛	g	—	g
Livorno ...	46	g	—	g
Napels	78	g	—	g
	3 maanden.		zigt.	
Madrid	240	g	—	g
Cadix......	241	g	—	g
Sevilië.....	236	g	—	g
Bilbao.	237	g	—	g
Lissabon ..	41½	g	—	g
Porto.......	41½	g	—	g
Petersb...	163	g	—	g
	6 weken.		zigt.	
Weenen...	85	g	—	g
Augsburg.	99½	g	—	g
Frankfort.	99¾	g	—	g

Rotterdam ⅛.

Beursberigten.

ROTTERDAM 20 September.

		l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl. . . Werk. Schuld 2½	pCt.	64 1/16		
„ Oblig.H.-Spoor.4	„	88 9/16		
Spanje . . . Binnenl. a 6/m.3	„	47 11/16		
„ Certificaten . . .		5⅞		
Portugal. . Obl. 1856/7/9. 3	„	46 3/16		
Rusland. . Obl. 1798/1816 5	„	102⅝		
„ Obl. te Amst. . 4½	„	90		
„ Obl. te Londen 3	„	59⅞		
„ Obl. bij St. 1855 5	„	94⅝	94 11/16	94⅝
„ Spoorw. Aand. 5	„	195½	195¾	195½
Oostenr. . . Obl. in Metal. 2½	„	24⅝		
„ dito dito 5	„	46⅞		
„ d.° N. te Amst. 5	„	70 1/16		
„ dito Nationale 5	„	55 13/16	55⅞	55⅞
Venez. . . . Obligatien . . . 3	„	19		
„ Obligatien 1½	„	10	10 1/16	10
Grenada . . . Obligatien 4½	„	15		
„ Uitgestelde 1	„	5 17/32		
Mexico . . . Obligatien 3	„	22⅞		
Equador . . Obligatien 1	„	15⅛		
„ Land-Warrants	„	5 7/16		
Griekenl. . . Coupons	„	¾	25/32	

Vaste markt, zonder belangrijken handel of variatie.

Het Committé der Effecten-Handelaren,
H. A. MARCELIS, *Secretaris.*

Laatste prijzen ten drie ure: Spanje, Amort. Schuld, 7⅜. Oostenrijk, Metalliek Oude, 5 pc., 46 13/16; dito Nation., 5 pc., 55¾, 55 13/16, 55 13/16. Mexico, Oblig., 3 pc., 22⅞. Venezuela, Oblig., 1½ pc., 10. Grenada, Oblig., 4½ pc., 15; dito 1 pc., 5 17/32.

AMSTERDAM 20 September.

		l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl., . . Werk. Schuld 2½	pCt.	64 1/16		
„ dito dito 3	„	76¼		
„ dito dito 4	„	99 5/16	99 7/16	99 5/16
„ Amort. Synd. 3½	„			
„ Hand. Maats. 4½	„	135		
„ O.-I. Leening 4	„			
„ Holl. Spw. . . . 4	„			
„ Rijnsp. 2e L. 4½	„	99⅞		
„ M. van Weld. 4	„			
België, . . Cert. *Rothsch.* 2½	„			
Frankrijk, Certificaten . . 3	„	64		
Spanje . . . Buitenlands . . 2	„	42 3/16		
„ dito 3	„	50⅛		
„ Binn. a ƒ 6000 3	„	47 11/16		
„ Amort. Schuld		17 5/16		
„ Bew. v. Coup.				
Portugal, Obligatien . . . 3	pCt.	46⅞		
„ dito 1856/59. 3	„	46⅛	46 3/16	46⅛
„ dito Uitgest. .				
Rusland, Ob. *Hope en C.* 5	„	102⅝		
„ dito 1828/29. . 5	„	101⅝		
„ Cert. 1831/33 5	„	81⅜		
„ d.° 1840 4	„	75⅜		
„ d.° *Stieglitz* . . 4	„			
„ d.° d.° Nieuwe 5	„			
„ d.° d.° 1855 N. 5	„	94 9/16	94⅝	94⅝
„ d.° te Lond. 4½	„			
„ d.° v. Assign. . 6	„	55¾		
„ Inschr. dito . . 6	„			
Polen, . . . Aand. 1835	ƒ			
„ Sp. Oblig. . . . 4	pCt.	71		
Pruissen, Oblig. 1859 . . 5	„	105¼		
„ Aand. 1854 . . 3½	„			
Oostenr., Ob. *Goll en C.* 5	„			
„ d.° dito 4	„			
„ d.° Met. Oude 5	„	46¾	46 13/16	46¾
„ d.° N. te Ams. 5	„	70 1/16		
„ d.° Nat. Met. . 5	„	55 11/16	55⅞	55 11/16
„ d.° Metalliek. 2½	„	24⅝		
„ W. Ad. fl 250 4	„			
Brazilië, 1843, £ 100 5	„	99		
Equador, £ 100 1	„	15		
Venez., . . Obligatien . . . 3	„	18⅝	18⅞	18⅝
„ Uitgestelde . . 1½	„	9 13/16	9 15/16	9 13/16
Grenada, Obligatien . . . 4½	„	15 1/16	15¼	15 1/16
„ Uitgestelde . .		5 9/16		
Mexico, . . Obligatien . . . 3	„	22 13/16	22⅞	22 13/16
Illinois 7	„	85⅞		

Handel-Maatschappij, op rescontre, 134¾, 134⅞, 134⅞. Rusland, Cert. te Londen, 1859, 3 pc., 59¾; dito bij Hope en Co., 1860, 4½ pc., 89⅞; dito Spoorweg Actien, 5 pc., 195½. Weener Bank-Actien ƒ 640, ƒ 643, ƒ 643; dito Aand. 1839 249; dito 1860, 5 pc., 370½; Fransch-Oostenr. Spoorweg Oblig. bij Hope, ƒ 123¼. Brazilië, 1860, 4½ pc., 89. Philad. bij Hope en Co., Lr. A, ƒ 88. Griekenl., 5 pc., 7¼, 7 5/16. Grenada, 2 pc., 18, 18½.

Beleening 3, Prolongatie 2½, Disconto 3 pc.

Holl. fondsen bij weinig affaire vast, uitgezonderd 4 pct. die meer aangeboden waren. Buitenl. meest onveranderd; Mexic. en Grenada iets hooger; Venezuel. lager.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 64 1/16. Spanje, 2 pc., 42 3/16; dito binnenl., 3 pc., 47 11/16. Oostenr. Metall., 5 pc., 46 11/16; dito Nation., 5 pc., 55 11/16.

LONDEN 19 September.

3 pc. Cons. cont.	93⅞	a	93¾	3 pc. Peru	82	a	83
id. id. op tijd . .	93¾	-	93⅞	4½ pc. id. Urib. .	94	-	96
5 pc. Oostenrijk	60	-	65	id. te New-York	89	-	91
dito 1859 . . .	60	-	65	3 pc. Portugal . .	47	-	48
4½ pc. België . . .	98	-	100	5 pc. Rusland . .	99	-	101
5 pc. Braz 1824	100	-	102	4½ pc. idem	90	-	92
id. 1839/59	100	-	102	3 pc. idem	61	-	61½
id. 4½ pc. 1852. .	90	-	91	3 pc. Spanje . . .	49½	-	50
idem 1858	90	-	91	2 pc. idem	41¾	-	42¼
6 pc. Buen.-Ayr.	85	-	87	idem Amort. . . .	16½	-	17
6 pc. Chili	101	-	104	id. Cert. Coup. .	5¾	-	6
3 pc. idem	70	-	73	5 pc. Sardinië . .	80	-	81
5 pc. Denemark.	—	-	—	6 pc. Turkije . . .	83	-	83½
3 pc. idem	82	-	84	idem Nieuwe . . .	68½	-	69
2½ pc. Holland.	64	-	65	4 pc. idem	101¼	-	101¾
4 pc. idem	100	-	102	3 pc. Venezuela	20	-	21
Equador	15½	-	16	idem Uitgest. . .	10	-	11
id. Land-warr.	—	-	—	Wissel Amst. krt.	11.18½	a	19
4½ pc. Grenada .	16½	-	16⅞	idem 3 m.	12.¾	a	12.1¼
id. Uitgestelde .	5¼	-	6	idem Rott. 3 m. .	12.¾	a	12.1¼
3 pc. Mexico . . .	23¼	-	23½	idem Parijs kort.	25.40	a	45
4½ pc. Peru	98	-	99	idem 3 m.	25.70	a	72½

Engelsche fondsen onveranderd. Buitenlandsche vast met vrij veel omzet.

PARIJS 19 September.

Frankrijk 3 pc. a cont. 69.10; dito op ultimo 69.25, 69.20; dito 4½ pc. a cont. 96.50; dito op ultimo —. Bank-Actien 2930. Crediet Mobilier 766.25, 767.50. Rusland 4½ pc. —; dito Spoorweg-Aandeelen 415. Napels 5 pc. —. Spanje 2 pc. —; dito buitenl. 3 pc. Oude —; dito Nieuwe 48⅜; dito binnenl. 3 pc. 47⅜; dito Passive 17½. Oostenrijk 5 pc. 72½.

De fondsen ondergingen heden weinig verandering.

Handelsberigten.

ROTTERDAM 20 September.

Koffij. Afgedaan uit de eerste hand ca. 2300 b. Braziel tot 33½ c., zijnde de helft der lading Selma.

Tabak. Heden werden uit de eerste hand afgedaan 23 v. Virginie ex Simoon.

SCHIEDAM 20 September.

Granen. Verkocht: Rogge, 144 ℔ Oude Petersburg ƒ 220 l/m.

MOUTWIJN, per Ned. Vat zonder fust ƒ 12.25.
JENEVER, „ „ „ „ „ - 18.75.
AMST. PROEF „ „ „ „ „ - 19.—.
Alles zonder de belasting.
SPOELING per Ketel. . . . . ƒ 1.00.

AMSTERDAM 20 September.

Tabak. Heden zijn uit de eerste hand afgedaan 50 v. Maryland per Johann Smit en 26 v. dito per Copernicus.

Granen enz. Tarwe onveranderd: 128 ℔ bonte Pools. ƒ 385; 129 ℔ dito ƒ 400; 130 ℔ dito ƒ 405; Pommer ƒ 395 per 2400 kilo. Rogge hooger verkocht: 116/118 ℔ Petersb. ƒ 224, ƒ 230. Op levering in Oct. ƒ 219, ƒ 223, ƒ 221; Maart en Mei ƒ 225. Gerst ruim prijshoudend: 113 ℔ Deens. ƒ 210. Haver en Boekweit zonder handel.

Zaden enz. Koolzaad, Holst. £ 69. Lijnzaad een doen: 105 ℔ Riga ƒ 272½; 106/107 ℔ Petersb. ƒ 355; 111/112 ℔ Arch. ƒ 365; 114/115 ℔ Odessa ƒ 360; 110 ℔ Bombay ƒ 390. Raapolie: op 6/w. ƒ 41¾; vlieg. ƒ 40½; 1 Mei ƒ 42½; 1 Oct. ƒ 40¾; 1 Nov. ƒ 41½; 1 Dec. ƒ 42. Lijnolie op 6/w. ƒ 36¼; vlieg. ƒ 35; 1 Oct. ƒ 34¾; Nov. ƒ 34¾, ƒ 35; 1 Dec. ƒ 34½. Hennepolie op 6/w. ƒ 40½; vlieg. ƒ 39. Raapkoeken per 1040 stuks ƒ 85 a ƒ 90. Lijnkoeken per 104 st. ƒ 12 a ƒ 15.

Vetwaren. Traan. Astrakan ƒ 34; Lever-, bruine ƒ 41½, blanke ƒ 44 a ƒ 45. Rondvisch per 50 N. ℔ ƒ 12½. Ansjovisch 1861r ƒ 8½, 1860r ƒ 8¾, 1859r en 1858r ƒ 8.

MIDDELBURG 19 September.

Granen, Zaden enz. De aanvoer van Nieuwe Zeeuwsche Tarwe was weder niet groot, uit Walcheren daarentegen werd vrij wat geveild, en daar er bij voortduring goede kooplust bestaat, en de vraag naar Walchersche Zaai-Tarwe blijft voortduren, zoo heeft men algemeen ruim 25 c. boven vorigen weekprijs moeten betalen. Puike Zeeuwsche Nieuwe Tarwe werd tot ƒ 12.75 en nog betere ƒ 13 de mud betaald. Puike Jarige Walchersche Tarwe ƒ 12, ƒ 11.75, mindere soorten naar rato. Puike Nieuwe Walchersche Tarwe voor de zaai ƒ 13.50 betaald, gewone zeer goede Bak-tarwe ƒ 13.25, ƒ 13 a ƒ 12.75 de mud. Jarige Zeeuwsche Rogge werd voor ƒ 7.25 de mud verlaten, doch was einde beurs nog onverkocht. Puike Nieuwe voor de zaai ƒ 9, Bak-rogge 8.50 de mud. Gerst minder geveild, en 15 c. hooger; Puike Winter ƒ 6.75, mindere ƒ 6.50. Puike Zomergerst ƒ 6.50 mindere ƒ 6.25. Walchersche Groene Erwten minder ter veil, met veel vraag, men kocht die ƒ 11.75 a ƒ 11.50 de mud. Zeeuwsche niet ter veil. Groote Walchersche ƒ 13 de mud. Walchersche Witteboonen zeer weinig ter veil, en werden voor ƒ 14 en 14.50 gekocht. Bruine dito ƒ 15 a ƒ 14 naar deugd. Walchersche Paardeboonen ƒ 8.50, ƒ 8.25 de mud. Winter-Koolzaad niet getoond, prijzen worden als voren tot ƒ 13.60 genoteerd. Zomerzaad werd op ƒ 12.25 en ƒ 12 gehouden. Olien. Raap- ƒ 40.50. Patent- ƒ 42.50. Lijn- ƒ 36.50 per vat op 6 weken, op contant ƒ 1 lager. Raapkoeken ƒ 84 per 1040 stuks, met veel vraag en weinig voorhanden.

LONDEN 19 September.

Suiker vast en in sommige gevallen 3 d. hooger; Havana n.° 15 zeilende 30/, laag a goed blond n.° 9 a 12 36/6 a 40/6. Geraffin. onveranderd. Melassen. Cuba Muscovado 15/6. — *Rum* prijshoudend; Mauritius 1/6½, Leewards 1/6½ a 1/7. — *Koffij.* Plantation Ceylon iets hooger, laag middl. grijsachtig a goed grof blaauw 75/ a 83/6. — *Thee.* De veiling liep heden af tot vaste prijzen, 11,435 k. werden aangeboden, waarvan 4892 k. verkocht zijn; Goede Shipping Congo 11 d. — *Rijst* vast; mooi grof wit 14/ a 14/6, Bengal 12/6 a 13/6. — *Peper.* Witte Singapore 5⅞ d, goede zwarte 4 d. — *Katoen* vast. —

Weerkundige Waarnemingen op 20 September 1861. — 8 uur v. m.

NAMEN der PLAATSEN.	BAROMETER te Maastricht en verschil.	WIND. rigting.	WIND. kracht.	TEMPERATUUR.	TOESTAND DER Lucht.	TOESTAND DER Zee.
	Millim.			*Celsius.*		
Hartlepool......	— 12. 0	Z.W.	—	+ 15. 0	bewolkt.	slecht water.
Groningen......	— 2. 2	Z.W.	0	+ 13. 1	—	—
Helder.........	— 2. 9	Z.W.t.W.	2	+ 15. 6	—	—
Vlissingen	— 2. 9	Z.	8	+ 13. 2	—	—
Maastricht......	764. 3	Z.Z.W.	2	+ 11. 8	—	—
Portsmouth	— 4. 3	Z.W.	—	+ 16. 7	vochtig.	gewoon.
Plymouth.......	— 4. 1	N.W.	zachte bries.	+ 16. 7	bewolkt, stortregen.	slecht water.
Havre..........	— 4. 1	Z.W.	25	+ 13. 7	schoon.	onstuimig.
Parijs..........	— 2. 4	O.	10	+ 10. 7	bewolkt, dampig.	—
Brest	— 1. 9	N.W.	0	+ 14. 2	betrokken.	slecht water.

Alzoo grootste verschil in Nederland M 2. 9 H en V; generaal idem M 12. 0 Ha.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. (W.Z.W.)
Aangekomen.
20 sept. *Jane Smith*, Smith, Lossiemouth
Franz & Ernst, Möller, Riga
(beiden opgez. n. Rott.)
Vertrokken.
Sirius, Doewes, Rott.
Harmony, Child, Dordt

Hellevoet (Z.W.) *Aang.*
20 sept. *James & Elizabeth*, Gallaway, Newc.
John Shelly, Raynes, d.°
Vriendschap, Mulder, Cardiff
Maasstroom (st), Hamb.
Industrie, Dade, Riga
Cornelia, Jager, d.°
Wilhelm I, Tode, d.°
Adolf Frederik, de Jong, d.°
Leda, Zeplien, d.°
Anna Sophie, Kuhlsen, Neustadt
Comet, Petersen, St. Pet.
Wilmina, Baas, Reval
Petra Dorothea, Erichsen, Dantzig
Enigheden, Grönbeck, d.°
Arthur, Lembke, d.°
Bouchina, Maathuis, d.°
Alida, Sprik, d.°
Margaretha Susanna, Poel, Memel
Fortuna, Claas, d.°
Hendrika Catharina, Mooi, Arensburg
Anna, Ibsen, Ystad
Fides, Rasmussen, Koningsbergen
Afina, Goosens, d.°
Adjuster, Bruceland, d.°
Marchina Martha, Bakker, Libau
Bergens Paquet, Silchenstedt, Bergen
Vertrokken.
20 *Idres*, Parry, Havana
Ceres, Manneken, Villanova
Wilhelmina, Koster, Gibraltar
Pelican (st.), Liverpool
Edith, Wood, Newcastle
Lord Cough, Grines, d.°
Sarah, Dunn, d.°
Seanymph, Press, d.°
Harry Hammond, M'Clintock, d.°
(de laatste is op de reede geankerd)
Juno, v. d. Ley, Bergen
President van Buren, Hugget, avontuur
Dorothea, Dinse, d.°
Watergeus, Giezen, Brouwershaven
Zeilklaar.
Maria Magdalena, Willenbrink, Batavia
Nederwaard, Kwakkelstein, d.°
Selma, Larsson, Gothenb.

Brielle *Aangekomen*
20 sept. *Cologne* (st.), Lond.
Fijenoord (st.), d.°
Killarney (st.), Goole
Adm. Cator (s), Hartlep.
Active, Wood, Shoreham
Vertrokken.
Adm. Ver-Huell (st.), Havre
(is terug en opgestoomd n. Rotterdam)
Alarm, Vince, Boness
Brothers Success, Hobart, Maidstone
Neptun, Lie, Seaham
Ida Hillechina, Meiborg, Newcastle
Washburn, Wiffin, d.°
Naples Packet, Dixon d.°
Royal Union, Gibbs, d.°
Norfolk Tar, Bunting, d.°
Maria, Bandholm, d.°
Fifteen, Lord, Sunderl.
Alliance, Spargo, d.°
James, Bell, Shields
Perseverance, Dyble, d.°
Meg Lee, Brown, d.°
Fanny, Nelson, Engeland
Three Brothers, Gilbert, Rochester
Victoria, Bastholm, Oostzee
Margaretha Antina, de Boer, Riga
Vlinder, Lambach, Bergen
Sancta Maria, Swart, avontuur
Twee Gebroeders, de Groot, d.°
(Z. W.--W. t. Z.)

Maassluis (W. Z. W.)
Vertrokken.
20 sept. *Echo*, Mordey, Sunderland
Victoria, Bowser, d.°
Martinet, Chappel, Newc.
Glance, Compton, Hartlepool

Texel (N. W.) *Aangek.*
19 sept. *Stad Workum*, Stenders, Londen
Eendragt, Fortuin, d.°
Elsina, Pott, Newcastle
Alert (st.), Hull
Agatha, Zeilinga, Arch.
Sylphiden, Larsen, d.° n. Rotterdam
(als bijlegger, heeft de reis voortgezet)
Eendragt, Bos, St. Pet.
Jezelina, de Jonge, d.°
Teelkina Meiskina, de Haan, d.°
Margiena, Smit, Nerva
Ellida, Bolvig, d.°
Jupiter, Bengtsson, Pitea
de Weldaad, Voogd, Koningsbergen
Marchina Gesina, Munneke, Dantzig
Nancy, Andersen, d.°
Dorothea, Bruhn, d.°
Ann Elizabeth, Thomson, Stettin
Diana, Hansen, Kjöge
Concordia, Claussen, Landscrona
Odin, Christiansen, Engelholm
Adolphine, Kruse, Denemarken
Orion, Rienks, Frederikst.
20 *Gazelle*, Sörensen, Galatz
John & Mary, Whitehead, Newcastle
Maria & Paulina, Paulsen, Wyburg
Vertrokken.
20 *Diana* (st.), Londen
Catherine, Dyer, Sunderl.
Twenthe (st.), Hull
Balder, Isaksen, Dramm.
Christian Agathon, Kjär, d.°
Alida, Basberg, d.°
Dan, Lorentzen, d.°
Chelone, Uhlenberg, d.°
Emanuel, Sörensen, d.°
Amphitrite, Christophersen, d.°
Christiania, Fredriksen, dito
St. Helena, Lexow, d.°
Hercules, Jacobsen, Frederikstad
Immanuel, Berg, d.°
Wilhelmina, Nielsen, d.°
Christian August, Apeness, Tonsberg
Cycloop (st.), Stockholm

Vlie *Aangekomen*
18 sept. *Drie Gebroeders*, Andrae, Newcastle
Thetis, Bakker, St. Pet.
Gezina Jantina, Bekkering, d.°
Charles Bal, Svarrer, d.°
Eersteling, Wiersma, d.°
Adriana Sophia, v. Slooten, d.°
Welgelegen, Zwaal, Nerva
Drie Gebroeders, Fenenga, Riga
Johan Hermann, Roggenberg, d.°
Geertruida, Duit Jr., Dantzig
Cort Adler, Knudsen, d.°
Ellen Catharina, Nielsen, Stettin
Solon, Schlück, Stralsund
Johannes, Sörensen, Kopenhagen
Catharina, Fesefeldt, Stolpmünde
Hillechina, Fijn, Skelleftea
Jonge Willem, Kappen, Frederikstad
Alberdina Edzina, Woortman, d.°
19 *Stoomvaart* (s), Hamburg
Vertrokken.
18 *Seine* (st.), Hull
Hippel (st.), Koningsb.
19 *Amsterdam* (st.), Hamb.

Zoltkamp *Aangek.*
18 sept. *Hunsingo*, Oostema, Kroonstad

Vlissingen *Aangek.*
19 sept. *Eskdale*, Stewart, Akyab
Alida, Oorburg, St. Pet.

—o—

Buenos-Ayres *Aang.*
10 aug. *Jeannette Marianne*, v. Ingen, Amsterdam
Vertrokken.
1 *Marnix*, Wassenaar, Antwerpen
In lading.
14 *Reinhard*, Muller, Amst.
Hermine Maria Elisab., Bonjer, Antwerpen
Spes Nostra, Beukema, d.°
Bato, Meijer, d.°
D. T. Visser, v. d. Linden, d.°
de Vrede, Nickus, d.°
Margaretha, de Jonge, d.°
Anna Catharina, Jansen, Brazilië
Elisabeth, Mooi, d.°

Monte-Video *Aangek.*
1 aug. *de Waarden*, Agtien, Hamburg
7 *Haring*, Boomgaard, d.°
11 *Willem v. d. Voort*, Carst, Londen
14 *Margrietha*, Boerhave, Hamburg
Vertrokken.
6 *Presto*, Roelfsema, New-York
8 *Eduard*, Brakke, Concordia
In lading.
Westerkwartier, Dijk, Antwerpen

Rio-Janeiro *Aangek.*
17 aug. *Krimpen a./d. Lek*, Ouwehand, Shields

Bahia *Aangekomen*
17 aug. *Elisabeth & Maria*, Bok, Hamburg
(laadt voor Falmouth)
In lading.
28 *Antilope*, Boekholdt, Hamburg

Konstantinop. *Aang.*
9 sept. *Catharina*, Hazewinkel, Galatz
(vertrok n. Amsterd.)
Vertrokken.
29 aug. *Bernardus*, Nevels, Pirano
5 sept. *Cornelissoon*, Timmer, Galatz
Vrije Handel, Lupkes, (v. Galatz) Amst.

Malaga *Aangekomen*
10 sept. *Geertruida Anna*, Ritzes, Sunderland

Gibraltar *Aangekomen*
17 sept. *Triest* (st.), Rott.
(vertr. 18 n. Triest)
Uitgeklaard.
10 *Kleinkinderen*, de Jong, Malta

Havre *Aangekomen*
17 sept. *Etoile du Nord*, Voisard, Rotterdam

Duinkerken *Aang.*
18 sept. *Johanna*, Veldhuis, Koningsbergen
Friso, Duintjer, Wyburg
Anna Hendrika, Ebling, Woodbridge

Cardiff *Vertrokken*
17 sept. *Geertr. Catharina*, de Winter, Randers

Falmouth *Vertr.*
18 sept. *Acasta*, M'Vicar, (v. Iquique) Dordrecht

Deal *Vertrokken*
19 sept. *Jacoba*, v. d. Plas, (v. Londen) B.-Ayres

Ramsgate *Vertr.*
18 sept. *Petrus Jacobus*, de Jonge, (v. Stettin) Havre

Londen *Aangekomen*
18 spt. *Geziena*, Blouw, Riga
19 *Hermanus Gerardus*, Rozenberg, Holmstad
James Hall, Friend, Nickerie
In lading.
Vriendschap, Sterrenberg, Koningsbergen
Uitgeklaard.
18 *Geziena de Vries*, van Klooster, Amst.
Phoenix, Govers, d.°

Sunderland *Aangek.*
17 sept. *Windward*, Hamlin, Nieuwe Diep

Seaham *Vertr.*
18 sept. *Catharina Elisab.*, Pander, Middelburg

Shields *Aangekomen*
18 sept. *Elisabeth Geertr.*, Janknecht, Hartlep.
Vertrokken.
18 *Mary Clark*, Rotterdam
Betsy & James, d.°
Jane & Margaret, d.°
Enyo, Brouwershaven
Zeilklaar.
18 *Johan Heinrich*, Wulff, Batavia

Leith *Aangekomen*
18 sept. *Volunteer* (s), Rott.

Wick *Vertrokken*
14 sept. *Murray*, Rome, Rott.
16 *Fairy*, Ford, d.°

Antwerpen *Vertr.*
18 sept. *Helena*, Diepenbroek, Riga

Ostende *Aangekomen*
18 sept. *Wilhelmine*, Meijer, Dantzig

Hamburg *Vertr.*
19 sept. *Hiram*, Roelfsema, Tromsoe

Cuxhaven *Binneng.*
18 sept. *Hoop*, Jonkhoff, Dantzig n. Groningen
Maria, Tent, Rostock n. Amsterdam

Bremerhaven *Aang.*
17 sept. *Helene*, Albers, Kiel n. Zaandam
Elisabeth, Bos, Dantzig
18 *Anna*, Hoekstra, Dantzig n. Rotterdam
Hermine, Watjes, d.° n. d.°

Emden *Vertrokken*
16 sept. *Anja Sietzia*, Huisman, Memel

Straalsund *Aangek.*
17 sept. *Froukje*, Koops, Rendsburg
Vertrokken.
14 *Königin Elisabeth*, Matz, Holland

Stettin *Vertrokken*
18 sept. *Brandenburg*, Dethmers, St. Petersb.

Swinemunde *Vertr.*
16 sept. *Agnes*, Pust, Amst.

Pillau *Aangekomen*
17 sept. *Anna Tedora*, Kuipers, Bremen

Nerva *Aangekomen*
7 sept. *Fossiena Siers*, Boiten, Grimsby
Vertrokken.
7 *Noordstar*, Brouwer, Amsterdam
12 *Jonge Jan*, Vermeulen, Purmerend
Imka Giezen, Smit, Vlie
Zeeploeg, van der Wal, Dundee
Geerdina, Stuit, Antw.
Wijbrandina Reina, Brons, Rotterdam

Stockholm *Aangek.*
11 sept. *Gezina Jantina*, Vissinga, St. Pet.
Uitgeklaard.
10 *Grietje*, Mooi, Noordzee
In lading.
Tage, Andersson, Amst.
Margaretha Augusta, Jongman, Noordzee

Kopenhagen *Gepass.*
20 sept. *Jonge Paul* (st.), Stettin n. Amsterd.

Elseneur *Aangek.*
17 sept. *Ceres*, Meuldijk, Rio-Jan. n. Stettin
18 *Elsina*, Brouwer, Schiedam n. Oostzee
Oldambt, Kamminga, d.° n. d.°
Martha, Postema, Gent n. d.°
Gepasseerd.
16 *Aglaja*, Sömme, Riga n. Schiedam
Anna Geertr., v. Ingen, Rostock n. Rouaan

—o—

Hellevoetsluis 20 sept. De stoomboot *Kinderdijk*, gisteren naar zee gestoomd, is heden namiddag alhier teruggekomen, na ca. 24 uren in de Noordzee gestoomd te hebben; had 7 mijlen buiten Schouwen, Goeree en Maas verscheidene schepen gepraaid, ook den reddingkotter, doch heeft niets gezien van masteloooze of drijvende schepen.

Maassluis 20 sept. Kapit. de Vos, voerende de kof *Houthandel*, met eene lading hout v. Frederikstad alhier binnen, rapporteert, veel stormweder te hebben doorgestaan, en genoodzaakt te zijn geweest om een gedeelte deklast over boord te werpen.

Noordwijk aan Zee 19 sept. Gisteren is nabij deze plaats gestrand het Eng. brikschip *Marathon*, kapit. Hunter, van Hamburg naar Shields, zijnde den 16den in zinkenden staat door het volk verlaten, dat gered en deels te Nieuwe Diep, deels te Vlissingen aangebragt is.

Amsterdam 20 sept. Het schip *2de Brödre*, kapt. Oppen, van hier naar Frederikstad vertrokken, is in het Oosterdok teruggekomen, na op de Zuiderzee twee ankers verloren te hebben.

— Het schip *Anna Lena*, kapit. C. Zaal, van hier naar Suriname, was den 16 dezer in goeden staat zeilende op de hoogte van de Singels; alles wel aan boord.

Londen 19 sept. Het Engelsch sloepschip *Jason*, kapit. Mann, van Rotterdam in ballast naar Goole, is den 15 dezer bij de Lemon en Ower gezonken, doch het volk gered.

Deal 19 sept. De *Colonist* (st.), van Koningsbergen met graan naar Hull, is den 16 dezer op Doggersbank verongelukt; zeven man der equipage en zes passagiers zijn denkelijk verdronken; twaalf overige manschappen gered en alhier aangebragt.

Key West 26 aug. Den 15 en 16 dezer heeft een hevige storm op de kust van Florida gewoed, waarin zes schepen van verschillende Natiën zijn verongelukt en 281 personen zijn omgekomen. — Het Fransche schip *Malvine Cézard*, van Manzanilla de Cuba naar Bordeaux, is den 15den bij Knights Key gestrand en vol water geloopen.

—o—

Gepraaid:

27 aug., bij Kaap St. Vincent, *Remelia Johanna*, Schotema, van Galatz naar Amsterdam.

5 sept., op 41° 30′ NB. en 10° 28′ WL., *Willem Eggerts*, Faber, v. Amst. naar Singapore; alles wel.

11 sept., op 45° NB. en 8° 40′ WL., *Morgenster*, Drent, v. Amst. n. Livorno; alles wel.

Door de *Valerius Lodewijk*, k. de Jong, van Rio-Grande te Falmouth binnen:

14 aug., op 15° NB. en 24° WL., *Elisabeth Jacoba*, Lucas, v. Amsterdam naar Macassar.

. . . ., op 50° NB. en 7° WL., Ned. schoener *Donati*, k. Linthorst, v. Bahia n. Gothenburg.

Gezien:

Door de *Gazelle*, in Texel binnen:

16 aug., op 38° 46′ NB. en 3° 54′ OL., *Elisabeth*, Zeeven, v. Galatz n. Amst.; alles wel.

—o—

19 sept. De wind te **Deal** W. — W. ten N.

—o—

Rotterdam *Uitgekl.*
19 sept. *Beduino*, Cafiero, Napels
Eudora, Enenden, Jersey
Gezina Jantina, Lohman, Koningsbergen

Amsterdam *Vertr.*
20 sept. *Olga*, Castellano, Livorno

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 21 sept.: 1ste getijde 4 ure 35 min.; 2de get. 4 ure 59 min.

Arnhem. Waterhoogte 19 sept. 1 el.

Keulen. Rijnhoogte 19 sept. 5 v. 3 d. Rijnl.

Cargalijsten.

Rotterdam.

LONDEN, Cologne, J. Ryan. — 200 k. Koopm., Ph. van Ommeren; 293 sch. Tin, J. H. Claus en J. Raulino; 150 k. Blik, R. S. Stokvis en Zn.; 65 b. Huiden en 30 z. Koffij, J. H. Claus en J. Raulino; 6 b. Huiden, Kreglinger en Co.; 28 z. Piment en 5 z. Cacao, Lenders en Co.; 12 b. Huiden, J. A. Houwens; 4 v. Koffij, Schleussner en Staengle; 185 z. Tarwe, A. Engels; 31 pakk. Koopm., Diversen; 7 b. Huiden, 5 k. Citroenen, 3 Schapen en 54 z. Aardappelen, Order.

BURGHEAD, Lady Ann Duff, D. Davidson. — 55/1, 90/2, 100/4 en 200/8 v. Haring, J. H. Claus en J. Raulino; 123/1, 26/2, 20/4 en 96/8 v. dito, C. Hemmann en Co.; 14/1, 6/2, 32/4 en 24/8 v. dito, Westplate en Gleichmann; 25/1 en 20/2 v. dito, W. A. Fuchs en Co.; 199/1, 100/2, 120/4 en 80/8 v. dito, F. A. Voigt en Co.

Vruchten. Valencia Rozijnen 42/. — *Lijnzaad* prijshoudend; Patna 58/6, ord. 57/6. — *Metalen.* IJzer lager, Schotsch Giet- 50/7½ a 50/9. Tin. Straits 117/. — *Oliën.* Lijn- vast 34/3 a 34/6; Terpentijn vast nominaal 63/. — *Talk* slap; loco 47/, Oct./Dec. 48/. — *Disconto* 3½ %.

Veemarkt. De aanvoeren van Horenvee en Schapen was heden klein en daar het weder gunstig was, was de stemming zeer vast. Ook voor Kalveren en Varkens was goede vraag tot vorige prijzen. Men noteert: Ossen 3/4 a 4/10, Schapen 3/10 a 5/4, Lammeren 4/6 a 5/6, Kalveren 4/ a 4/8, Varkens 4/ a 4/8.

LIVERPOOL 18 September.

Suiker prijshoudend; St. Lucia 35/, Jamaica 36/6. — *Rum.* Barbados 1/4. — *Myrabolanes* 8/6 a 8/9. — *Hout.* St. Domingo Campêche- £ 5.17.6, Sapan- £ 8.17.6. — *Sagomeel* 16/ a 17/. — *Peper.* Zwarte Singapore 4⅛ d.

ANTWERPEN 19 September.

Granen vast. Amerik. Winter Tarwe *f* 16¼, mooije roode Oostzeesche *f* 16½ a *f* 16¾. ord. *f* 14½ a *f* 16; Rogge vast, Berdiansky *f* 8⅝. — *Oliezaden* met goede vraag; Vriesch Koolzaad *f* 16½; Raapzaad *f* 15½ a *f* 16; Marianopel Lijnzaad *f* 15½. — *Honig.* Havana *f* 21 entr. — *Rijst* prijshoudend.

HAVRE 17 September.

Katoen. De verkoopen bedroegen gisteren ruim 7100 b. en heden tot drie ure ca. 4700 b., tot op nieuw verhoogde prijzen, vooral voor de mindere soorten; zeer laag New-Orleans werd afgedaan tot fr. 114, laag tot fr. 120 a 121. *Koffij* vast; Ceylon triage fr. 109 a 112 cons., Rio gew. fr. 92 entr. — *Suiker.* Fransche Antilles n.° 4 fr. 46 cons. — *Indigo* willig. Heden zijn 40 k. Bengal tot fr. 2.28 a 2.52½ boven taxatie afgedaan. — *Huiden.* Fernambucq gez. fr. 55. — *Rijst.* Bengal fr. 18½ cons. — *Reuzel* willig; Amerik. loco fr. 66. — *Wol.* M.-V. vette fr. 1.20, gew. fr. 2.40. — *Metalen.* Koper Bovenmeer fr. 242½. — *Granen* voortdurend vast in prijs; roode Amerik. Tarwe fr. 68½ a 70½ cons., Deensche fr. 73. Amerik. Meel. New-York extra fr. 41½ a 42 entr., Ohio extra fr. 43½ a 44½.

HAMBURG 19 September.

Koffij. De stemming is ten gevolge van den afloop der Rotterdamsche veiling iets vaster geworden en alle betere soorten gaan goed van de hand; ordinaire blijven daarentegen lusteloos. Omzet 4 a 5000 b., meest Rio. — *Zink* zonder handel. — *Raapolie* per Oct. 26.8, per Mei 26.12. — *Granen.* Tarwe in loco zeer vast; af buitenl. vast; af Denemarken per Oct. nieuwe 127/128 ℔ met 140 rth. bco. betaald, op 142 gehouden. Rogge in loco vast; af Koningsb. per voorjaar 83/84 rth. bco. te maken, doch blijft op 84/85 gehouden.

MADRAS 12 Augustus.

UITVOER-ARTIKELEN stil. — *Suiker* onveranderd r. 29. — *Katoen.* Tinnevelly vast op r. 90, levering in 3 a 4 m.; Western iets lager op r. 76 a 77. — *Indigo.* Van de eerste inzameling is niets teregt gekomen. Het weder is nu voor de tweede inzameling gunstig. — *Rijst* onveranderd; de vooruitzigten voor den oogst zijn goed.

INVOER-ARTIKELEN. *Manufacturen* flaauw; ongebl. Shirtings 1 a 2 as. en Madapollams 1 as. lager. — *Metalen* flaauw. — *Wissel* op Londen onveranderd 2/ a 2/¼.

BANGKOK (SIAM) 19 Julij.

Rijst nagenoeg onveranderd; ord. Carga tic. 30 a 32½, goede tic. 35½ a 38, blanke tic. 49 a 54. De kwaliteit is zeer goed, de aanvoer weder grooter, bij meerdere kooplust. — *Vrachten* hooger, 60 a 65 c. — *Wissel* op Singapore 10 d. zigt pari.

Advertentiën.

Bevallen van eene DOCHTER *C. L. MOENS*, geliefde Echtgenoote van
Rotterdam H. KRUYFF.
20 *September* 1861.

Bevallen van een' ZOON *C. A. HAVELAAR*, geb. RUEB.
Eenige kennisgeving.
Rotterdam 20 *September* 1861.

Overleden Mejufvrouw PAULINA MARIA VAN WEEL, in den ouderdom van ruim 35 jaren.
Dirksland 18 *September* 1861.

Heden overleed onze geliefde Zuster en Behuwdzuster ADRIANA VISSER, in den ouderdom van bijna 57 jaren, na een langdurig en smartelijk lijden.
Rotterdam GERRIT VISSER Ez.
19 *September* 1861. uit aller naam.

Na eene langdurige ziekte overleed heden mijne geliefde Echtgenoot Vrouwe JOHANNA GEERTRUIDA WIJNDELS, in den ouderdom van ruim 32 jaren.
Tilburg
den 19 *September* 1861. W. TWISS F. Zn.
Eenige kennisgeving.

NAAR
SOERABAIJA
(direct),
voor GOEDEREN en PASSAGIERS,
het extra snelzeilend Nederl. gekoperd Barkschip ***HELENA,*** Kapit. **J. A. van Winkel.**
Adres ten Kantoren van KUYPER, VAN DAM & SMEER en HUDIG & BLOKHUYZEN.

UNION MARITIME.
Nieuwe Lijn van
SCHROEFSTOOMBOOTEN
TUSSCHEN
ANTWERPEN EN NEW-YORK
HAVRE aandoende.
Vertrek den 9 October.
De **Passage-Prijzen** zijn vastgesteld als volgt:
Francs **550.**— 1ste Kajuit.
„ **375.**— 2de „
„ **220.**— Tusschendeks.
Kinderen van 1—8 jaren betalen de helft.
De Passage-Prijs is verschuldigd vóór de inscheping.
Voor nadere inlichtingen gelieve men zich te adresseren aan
de Heeren V. MARZION en Co., Parijs, Place de la Bourse, n°. 10, en Havre, Quai de l'Ile, n°. 11, en Place du Commerce,
de Heer AUGUSTE ANDRÉ, Antwerpen, of aan
WAMBERSIE & ZOON, Rotterdam.

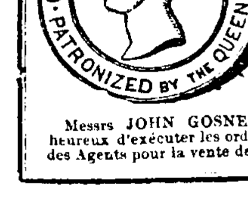

PÂTE DE CERISES,
POUR LES DENTS.
La meilleure marché et la meilleure préparation pour les dents.
Seuls propriétaires,
JOHN GOSNELL & CO.,
à Londres.
Messrs JOHN GOSNELL & Co., Parfumeurs de S. M., seront heureux d'exécuter les ordres qui leur seront adressés, et d'appointer des Agents pour la vente des produits de leur manufacture.

Op heden den negentienden September 1800 een en zestig, ten verzoeke van den Heer JOHANNES JACOBUS LONCQ, Agent der Nederlandsche Handel-Maatschappij, in hoedanigheid van eenig overgebleven Administrateur van na te melden Erfportie, wonende te Schiedam, doch ten deze domicilie kiezende ten Kantore van den Procureur Mr. J. B. L. WENTHOLT, aan de Glashaven, wijk 1, n.° 364, te Rotterdam, die in deze voor mijn Requirant in regten zal occuperen, — heb ik Ondergeteekende JOHAN COENRAAD LACH, Deurwaarder bij de Arrondissements-Regtbank te Rotterdam, wonende aldaar in wijk 5, n.° 561, ter voldoening aan eene beschikking van voornoemde Regtbank (Kamer van Vacantie) van den acht en en twintigsten Augustus 1800 een en zestig (op de expeditie behoorlijk geregistreerd).

Gedagvaard:

Alle zoo bekende als onbekende of afwezige belanghebbenden bij na te melden fidei commissair Kapitaal, opgekomen aan Mejufvrouw JOHANNA LOUISA TEMPELAAR, uit den Boedel van wijlen GEERTRUYDA LONCQ, en tot welk Kapitaal thans, na het overlijden van gezegde Jufvrouw, geregtigd zijn de wettige afkomelingen van de Heeren CORNELIS en GERARD LONCQ, mijn exploit doende aan het Parquet van den Edel Achtbaren Heer Officier van Justitie bij meergemelde Regtbank en aldaar sprekende met den Edel Achtbaren Heer Mr. J. H. W. SWELLENGREBEL, Officier van Justitie, die het origineel voor gezien heeft geteekend.

Om te compareren op Maandag den tweeden December 1800 een en zestig, des voormiddags elf ure, ter teregtzitting van de Arrondissements-Regtbank te Rotterdam, zitting houdende in het Paleis van Justitie, aan het Haagscheveer aldaar, ten einde:

Aangezien blijkens Acte, op den zeventienden Maart 1800 acht en twintig door den Vrederegter van de Kantons nummer twee en vier te Rotterdam opgemaakt, behoorlijk geregistreerd, de Requirant en zijn sedert overleden Broeder, de Heer CORNEILLE JEAN LONCQ, zijn benoemd tot Administrateuren van het fidei commissair Kapitaal van Duizend Gulden Werkelijk Rentegevende en Twee Duizend Gulden Uitgestelde Schuld met de daarbij behoorende Kansbiljetten aan JOHANNA LOUISA TEMPELAAR, opgekomen uit den Boedel van wijlen GEERTRUYDA LONCQ, overleden den een en dertigsten December 1800 en acht, en zulks ter vervanging van de vroeger bij na te noemen Testament door de Erflaatster aangestelde doch sedert overleden Administrateuren;

Aangezien zij die benoeming hebben aangenomen en ter voldoening aan de bepalingen van het Testament van genoemde Mejufvrouw GEERTRUYDA LONCQ, op den achttienden April 1800 zeven voor den toen te Rotterdam residerenden Notaris JAN VAN OOSTERHOUT en Getuigen gepasseerd, de zuivere vruchten en inkomsten dier Kapitalen hebben besteed ten nutte en bate van gezegde Mejufvrouw JOHANNA LOUISA TEMPELAAR, tot aan haar overlijden toe, hetwelk heeft plaats gehad op den achttienden Mei 1800 een en veertig te Overschie;

Aangezien, vermits laatstgenoemde zonder wettige descendenten na te laten is overleden, gezegde Erfportie ingevolge gezegd Testament geërfd en genoten moet worden voor de eene helft door de wettige afkomelingen van den Heer CORNELIS LONCQ en voor de wederhelft door de wettige afkomelingen van den Heer GERARD LONCQ;

Aangezien na het overlijden van gezegde Mejufvrouw JOHANNA LOUISA TEMPELAAR door de Administrateuren, de renten van de tot die Administratie behoorende Kapitalen zijn ontvangen en zij beproefd hebben de geregtigden tot die Kapitalen op te sporen;

Aangezien hun zulks tot heden niet is gelukt;

Aangezien mijn Requirant als eenig overgebleven Administrateur wenscht Rekening en Verantwoording te doen van zijn gehouden Beheer en afgifte van het saldo der rekening aan de daarop regthebbende;

Aangezien hij de te doene Rekening en Verantwoording ter inzage van de belanghebbenden ter griffie van genoemde Regtbank heeft gedeponeerd;

Aangezien de tot gezegde Administratie behoorende kapitalen zijn ingeschreven in het Grootboek der Nationale Schuld;

eenen Regter-Commissaris te hooren benoemen, ten wiens overstaan de Rekening en Verantwoording zal geschieden, en tot het opnemen, debatteeren en sluiten der Rekening voort te procederen op de gewone wijze; — voorts de verkoop te hooren bevelen van de Kapitalen van Duizend Gulden en Honderd Gulden ten name van LONCQ (CORNELIS ADRIAAN VAN DEN HONERT en WILLEM EDIE, als Administrateuren van de Fidei-Commissaire Erfportie aan JOHANNA LOUISA TEMPELAAR opgekomen uit den Boedel van wijlen GEERTRUYDA) te Rotterdam, in het Grootboek der twee en een half per cent rentegevende schuld ingeschreven, met magtiging op de Directie van het Grootboek om die Kapitalen ten name der nieuwe koopers of kooper over te schrijven op vertoon eener Expeditie van het in deze te wijzen Vonnis, alles met veroordeeling van de zoodanigen der Gedaagden, die deze vordering mogten tegenspreken, in de kosten dezer procedure, die anders als kosten van rekening in rekening zullen worden geleden, reserverende zich mijn Requirant, voor het geval niet alle belanghebbenden op deze Dagvaardiging mogten compareren, zoodanig te concluderen als hij op grond der wet zal vermeenen te behooren.

En heb ik Deurwaarder voornoemd afschrift dezes aangeplakt aan de Vergaderplaats der Arrondissements-Regtbank te Rotterdam en een tweede afschrift daarvan overhandigd aan bovengenoemden Ambtenaar van het Openbaar Ministerie, zullende deze Dagvaarding eenmaal worden geplaatst in de Nederlandsche Staats-Courant en in de Rotterdamsche Courant.

De kosten dezes zijn voor mij Deurwaarder twee Gulden vijf en zeventig Cents buiten de verschotten.

(get.) J. C. LACH, *Deurwaarder.*

Gezien door ons Officier van Justitie, heden den negentienden September 1861.

(get.) SWELLENGREBEL.

Geregistreerd te Rotterdam, den negentienden September 1800 een en zestig, deel 83, folio 71, recto vak een, twee bladen geen renvooi, ontvangen voor regt *f* 0.80, voor 38 opcenten *f* 0.30½, te zamen eene Gulden tien en een halve Cent.

De Ontvanger,
(get.) v. BERKEL.
Voor copie conform,
WENTHOLT, *Procureur.*

TABAK.

In een **Sigaren-Fabriek** te *Rotterdam* bestaat gelegenheid tot plaatsing van een **LEERLING.** Brieven *franco* lett. L. B. bij den Boekhandelaar P. C. HOOG, aldaar.

NEDERLANDSCHE EN BELGISCHE SPOORWEGEN.

PLEIZIERREIS

VAN

ROTTERDAM EN DORDRECHT

NAAR

BRUSSEL.

PRIJS VOOR HEEN EN TERUG
van ROTTERDAM en DORDRECHT:
1ste Kl. 5 Gl., 2de Kl. 4 Gl., 3de Kl. 2,50 Gl.
Vertrek ZONDAG 22 SEPTEMBER van ***Rotterdam*** **10.15** 's morgens.
Terug van ***Brussel*** VRIJDAG 27 SEPTEMBER, ten **1** u. **45** m. 's avonds, en met al de gewone Treinen van DINGSDAG 24, WOENSDAG 25 en DONDERDAG 26 SEPTEMBER.

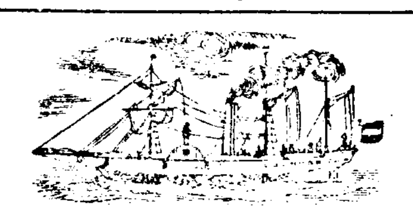

Nederlandsche
STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ.

ROTTERDAM — LONDEN.
BATAVIER, Kapit. *W. Smith.*
Van ROTTERDAM naar LONDEN.
DINGSDAG 24 September, 's namiddags 2 ure.
OCTOBER 1861.
DINGSDAG 1, 's morgens ten 9 ure.
„ 8, 's namiddags „ 1 „
„ 15, 's morgens „ 9 „
„ 22, 's namiddags „ 1 „
„ 29, 's morgens „ 7½ „
Van LONDEN naar ROTTERDAM.
Iederen ZONDAG, des morgens ten 11 ure, van de Dublinwerf.

Schroefschoener **FIJENOORD,**
Kapit. *M. van 't Hoff.*
Van ROTTERDAM naar LONDEN.
ZONDAG 22 September, 's morgens 7 ure.
„ 29 „ „ 5½ „
OCTOBER 1861.
ZONDAG 6, 's morgens ten 8 ure.
„ 13, „ „ 5½ „
„ 20, „ „ 8 „
„ 27, „ „ 5 „
Van LONDEN naar ROTTERDAM.
DONDERDAG 26 September, 's morgens 8 ure.
OCTOBER 1861.
DONDERDAG 3, 's morgens ten 9 ure.
„ 10, „ „ 8 „
„ 17, „ „ 9 „
„ 24, „ „ 8 „
„ 31, „ „ 9 „
In verbinding met de naar en van Manheim en tusschen gelegene Plaatsen aan den Rijn varende Stoombooten der Nederlandsche Stoomboot-Reederij.
☞ Nadere informatien zijn te bekomen bij de Nederlandsche Stoomboot-Maatschappij en hare Cargadoors de Heeren D. A. VAN OORDT & Co., in de Boompjes te Rotterdam, en bij alle Agenten der Nederlandsche Stoomboot-Reederij.

De COMMISSIE van ADMINISTRATIE over de **Gevangenissen** te ***Rotterdam*** zal, behoudens nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Minister van Justitie, op Donderdag den 26 September 1861, des avonds 5½ ure, in een der Localen van de Gevangenissen, in het openbaar Aanbesteden:
De aldaar gedurende het jaar 1862 benoodigde
LEVENS- EN ONDERHOUDS-ARTIKELEN,
bestaande in: ROGGE-, TARWE- en WIT-BROOD, AARDAPPELEN, RUND- en SCHENKEL-VLEESCH, RUNDVET, BOTER, GORT, RIJST, Gele en Groene ERWTEN, GROENTEN, ZOUT, PEPER, AZIJN, PATENT-OLIE, KAARSEN, Groene ZEEP, KOFFIJ, CICHOREI, ZOETEMELK, EIJEREN, STROO, Grove Engelsche en Fijne STEENKOLEN, BAGGERTURF, BEZEMS en BOENDERS, benevens BUREAU-, SCHOOL- en SCHRIJFBEHOEFTEN. Breeder omschreven in de Voorwaarden, welke dagelijks in gemelde Gevangenissen ter lezing liggen, alwaar inmiddels bij den Kommandant alle verlangde informatien te bekomen zijn.
De Aanbesteding zal geschieden bij Inschrijving met gesloten Billetten, op Zegel geschreven, die één uur vóór de Aanbesteding moeten zijn ingeleverd.

Het KOOPMANSHUIS,
met **KANTOOR** en **PAKHUIS** en **ERVE**, aan de Leuvehaven, op den hoek van de Brandsteeg; het **STAL** en **KOETSHUIS**, aan het einde van den Haringvliet, en het **1/19 AANDEEL** in het Pand ***Harmonia,*** alle te Rotterdam, op den 18 September laatstleden door de Notarissen *VAN DER HOOP en REEPMAKER* geveild, zullen op Woensdag den 25 September 1861, des namiddags ten 5 ure, in het Notarishuis aldaar, worden **Afgeslagen.**

PUBLIEKE VEILING
te ROTTERDAM,
op Maandag 23 September 1861, des voormiddags ten half elf ure, in het Logement de Zon, aan den Steiger, van:
Cª 49 Last TARWE,
meer en minder door zeewater beschadigd, aangebragt van Dantzig, per het Schip *Allegonda Margaretha,* Kapitein *Gort,* en thans alhier in Ligters liggende.
Nadere informatie te bekomen ten Kantoren van SCHADEE & Co. en GEBRs. VAN STOLK.

PUBLIEKE VEILING
te ROTTERDAM,
op Maandag den 23 September 1861, des voormiddags ten *half elf* ure, in het Logement de Zon, aan den Steiger, van
59 Balen
Duitsche Tarwebloem N°. 1,
53 Balen
Duitsche Tarwebloem N°. 2,
50 Balen
Duitsche Tarwebloem N°. 2,
alhier op Zolder liggende.
Nadere inlichtingen ten Kantore van E. en W. BOUWMAN.

TABAK.
Op Donderdag 10 October 1861, des voormiddags ten 11 ure, zullen in de Concertzaal in de Bierstraat te Rotterdam, worden geveild:
3858 pakken Java TABAK,
als: **2744 pakken *Blitar,***
950 „ ***Ngrowo,***
en **164** „ **B B / R**
Aangevoerd per de Schepen *Sophia Koningin der Nederlanden* en *Jannetje.*

TABAK.
Op 10 October, onmiddellijk na afloop van bovenstaande Veiling, zullen te Rotterdam, in hetzelfde Lokaal nog worden geveild:
1040 pakken Java TABAK,
Djambean.
Aangevoerd per *Maria Adriana.*

AVIS MEDICAL. Le Docteur **LA'MERT** continue ses consultations personnelles ou par correspondance sur tous les cas de débilité et les infirmités secrètes de la jeunesse et de l'âge mûr, tous les jours, chez lui 37, Bedfordsquare, à Londres. — Le Docteur LA'MERT vient de publier (au prix de 1 Fr.) une nouvelle édition de son ouvrage, ayant pour titre:
LA PRÉSERVATION PERSONNELLE,
Essai sur la débilité nerveuse, orné de nombreuses gravures et d'exemples. Cet Ouvrage se vend à 1 franc chez ***Hendriksen,*** Libraire, Hoogstraat à Rotterdam. Il contient:
Ie Section. — Physiologie des organes de la génération.
2e Section. — Puberté. — Age viril. — Morale de la physiologie générative. — Vraie et fausse moralité.
IIIe Section. — Le mariage dans ses rapports: Physique, moral et social. — Ses espérances et ses désappointements.
IVe Section. — Spermatorrhée et impuissance. — Stérilité des deux sexes. — Maux que l'on se cause soi-même. — Iristes. — Conséquences de la négligence.
Ve Section. — Vices des écoles. — Effets de certaines habitudes pernicieuses sur les facultés mentale et générative. — Importance de la discipline morale.
VIe Section. — Traitement de la débilité nerveuse et générative. — Impuissance et stérilité. — Résultats dangereux de divers remèdes nouveaux. — Principes du traitement médical, diétique et général de l'auteur basés sur 25 ans d'une pratique couronnée de succès.

Rotterdamsche Schouwburg.
Directie: ***J. Ed. de Vries.***
ZATURDAG 21 SEPTEMBER 1861:
MARTHA,
oder der Markt zu Richmond,
groote Opera in 4 bedrijven, van *Flotow.*
Aanvang ten 7¾ ure.
Balcon *f* 3.— Stalles *f* 3.— Loge *f* 2.— Parterre *f* 1.50. Amphitheater *f* 1.— Galerij *f* 0.60.
NB. Des avonds ten half twaalf ure zal een Extra-Trein uit Rotterdam naar Schiedam, Delft en 's Hage vertrekken.

VERTREK der SPOORTREINEN.
Hollandsche Spoorweg.
Van Rott. naar Amsterdam: 7, 9.30, 11.50, 3.30, 7.45
„ „ alleen n. 's Hage: 1 's nam., 9.35 's av.
„ Amst. naar Rotterdam: 8.5, 10.40, 1.30, 4.30, 7.50
„ 's Hage „ „ 8.30, 10.18, 12.34, 3.44, 6,42, 8, 9.44
Aankomst te Rotterdam: 9.15, 11.5, 1.20, 4.30, 7.30, 8.45, 10.30
Vertrek van: **Rijn-Spoorweg.**
Rott.: 6.55, 9.50, 12.25 (expr.tr.), 3.55 (werkd.), 5.50, 9.15.
Amst.: 7.25, 10.25, 12.30 (expr.tr.), 4.30 (werkd.) 6.20, 9.10.
Arnh.: 6.30, 9.37, 11.55 (expr. tr.), 12.40, 1.10, 5 27.
Utr. n. Rott.: 6.20, 8.40, 11.40, 1.15 (exp.tr), 5.35 (werkd.), 7.35.
Goud. n. Rott.: 7.30, 9.20. 12.44, 1.53 (exp.tr), 6.26 (wkd), 8.25.
Aank. te Rott: 8.15, 9.55, 1.15, 2.15 (exp.tr.), 7 (werkd.), 9.05.
Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.
Van Rotterdam: 4.30 en 10.15 's morg. en 3 's nam.
„ Breda: 6.45 's morg., 12.35 's midd. en 4.15 's namidd.
„ Antwerpen: 7.50 's morg. en 12.20, 3.50 en 5.35 's nam. de laatste alleen tot Breda en Moerdijk.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,
behoorende tot de
ROTTERDAMSCHE COURANT
VAN
ZATURDAG 21 September 1861, No. 226.

STATEN-GENERAAL.
Eerste Kamer.
Zitting van Vrijdag 20 September.

Aan de orde is de beraadslaging over het gewijzigd ontwerp van

Adres aan den Koning ter beantwoording der Troonrede.

De beraadslagingen worden geopend over de algemeene strekking.

De heer *Fransen van de Putte* wijst er op, dat meermalen verschil heeft geheerscht over de beteekenis eener troonrede. Is zij te beschouwen als eene bloote formaliteit, of wel, heeft zij eene meerdere beteekenis. Hij meent dat de troonrede de strekking moet hebben om ons den geest en de rigting van het Bestuur te doen kennen; dat zij moet bevatten mededeelingen van belangrijken aard, gezigtspunten van het Bestuur over groote vraagstukken. Als hij nu daaraan de troonrede toetst, dan heeft die hem niet geheel bevredigd; niet omdat daarin niet vele woorden voorkomen, maar omdat zij niet vermeldt belangrijke onderwerpen, waarover hij de denkwijze der Regering wenschte te kennen, en ook omdat er veel in voorkomt dat aanleiding tot verschillende vragen geeft. Zoo mist hij daarin de mededeeling van belangrijke gebeurtenissen, zooveel met betrekking tot het buitenland als voornamelijk nopens onze Overzeesche bezittingen. Hij mist daarin bijv. eene mededeeling omtrent de kracht van het bestuur, dat daar noodig is om ons gezag te handhaven. Als hij het slot van § 4 der troonrede leest, dan vindt hij daar: „wanneer ik echter let op de vernieuwde blijken van dapperheid en trouw, door de zee- en landmagt gegeven, mag Ik de toekomst met vertrouwen te gemoet zien." Nu vraagt spreker, of dat vertrouwen voldoende is om onze Oost-Indische bezittingen te behouden, en welvarend te doen blijven. Hij meent, dat de zaken hier genoemd, secondair zijn, maar dat een zelfstandig bestuur alleen in staat is herstel van rampen aan te brengen. Zooveel toch is zeker, dat in het koloniaal bestuur een periode van overgang op handen is. Hij zal hierover echter thans niet uitwijden, maar uit alleen den wensch dat de nieuw benoemde Gouverneur-Generaal niet alleen aan de verwachting moge beantwoorden, maar ook de keuze des Konings niet moge beschamen.

Ten andere doet spreker opmerken, dat in § 7 der troonrede met geen woord gewag wordt gemaakt van den handel, en dat het adres in dat opzigt ook onvolledig is. Er wordt toch in de troonrede gezegd: „Ofschoon de toestand van den scheepsbouw nog niet is verbeterd, is het getal schepen in de vaart niet afgenomen. De scheepvaart bleef op dezelfde hoogte." Nu meent spreker dat de scheepsbouw, hoe belangrijk ook, secondair is aan den handel. De vraag is of die groote bron van welvaart al of niet vooruit gaat, als men zegt: de scheepvaart bleef op dezelfde hoogte, dan is dit eene vergelijking met vroeger, maar geen bewijs omtrent den toestand van den handel.

De *Voorzitter* merkt op, dat thans aan de orde is de beraadslaging over de strekking van het adres en niet over de troonrede.

De heer *Fransen v. d. Putte* antwoordt dat de strekking van het adres in verband staat met de troonrede. Hij zal echter zijne rede bekorten. De strekking van het adres bevredigt hem ook niet, omdat hij daarin mist het verlangen, dikwerf in de Kamers geuit, om te kennen de werking der armenwet. Voorts herinnert hij dat vroeger is toegezegd de ondersteuning der gemeenten in hare finantiën, en dat ook daaromtrent niets in de troonrede voorkomt. Spreker komt nu tot het adres zelf, en dankt der commissie van redactie voor het gebruik dat zij heeft willen maken van de opmerkingen in de afdeelingen, om vooral te doen uitkomen hoe goed 's Konings tegenwoordigheid gewerkt heeft op de plaatsen van de rampen des waternoods. Eene zaak heeft hem echter getroffen, namelijk dat in het antwoord op § 4 . . . .

De *Voorzitter* doet den sprekers nogmaals opmerken, dat thans alleen aan de orde is de beraadslaging over de algemeene strekking en nog niet over de afzonderlijke §§ van het adres.

De heer *Fransen v. d. Putte* herneemt, dat de strekking van het adres hem niet heeft bevredigd. Hij zal echter thans niet over de §§ spreken, maar zich voorbehouden daarop later terug te komen. Ten slotte betuigt hij, dat hem niets anders bezielt dan het algemeen belang; zijne aanmerkingen vloeijen volstrekt niet voort uit de zucht tot bestrijding. Hij meent te voldoen aan de roeping van den volksvertegenwoordiger, en brengt dan ook hulde aan hetgeen, omtrent die roeping, zoo bondig, zoo kernachtig, gisteren door den heer van Reenen, bij de aanvaarding van het voorzitterschap der Tweede Kamer is gezegd. Hij hoopt dat die heer het hem ten goede zal houden, dat hij diens woorden tot de zijne maakt. Zij zullen hem er toe leiden om met zelfstandigheid hier het woord te voeren. Schoon en treffend waren de woorden, waarmede spreker zijne rede eindigt. „Moge bij den strijd, die onvermijdelijk is, waar zelfstandige mannen de publieke zaak behandelen, maar die niet minder noodzakelijk is, opdat de waarheid zich ontwikkele, de zegepraal van deze het doel zijn van ons aller streven, dan zal de schoone taak van den volksvertegenwoordiger door elk onzer met eere worden vervuld, dan zal het Vaderland de vruchten plukken van onzen arbeid, en de constitutionele regeringsvorm, waarin wij ons mogen verheugen, meer en meer worden bevestigd en algemeen gewaardeerd."

De heer *Cremers* (lid der commissie) meent, dat de opmerkingen van den heer Fransen de strekking hadden, niet zoo zeer om het adres af te keuren, maar wel om aanmerkingen te maken op de troonrede zelve. De commissie zal dien spreker echter op dien weg niet volgen; eveneens zal spreker thans zwijgen over de bijzonderheden in het adres, maar op een punt wenscht hij toch te antwoorden. De heer Fransen meende dat in de Troonrede en het adres geen melding was gemaakt van den handel; maar spreker meent dat, wanneer er gesproken wordt van de scheepvaart en den in-, uit- en doorvoer (hij laat daar op welke wijze) dat dan bedoeld worden de groote takken van handelsbedrijf.

De algemeene beraadslagingen worden hierop gesloten en de algemeene strekking *goedgekeurd.*

§ 1, *watersnood.* — De heer *van Andringa de Kempenaer* merkt op, dat in de toespraak des Konings, bij de herinnering aan de rampen der jongste overstrooming, niet alleen loffelijke melding wordt gemaakt van de zucht tot weldoen onzer landgenooten, maar ook van de menschlievende belangstelling in en buiten Europa. Dit laatste wordt z. i. door de commissie niet voldoende teruggegeven. Aanhoudend zag men in de Staats-Courant lange lijsten van giften uit het buitenland, en, met het oog daarop, vraagt hij of het dan juist is uitgedrukt, als enkel gesproken wordt van „de ruime giften, waarmede zoo velen in en buiten het vaderland tot leniging der rampen hebben bijgedragen," en niet gezegd wordt welken indruk die menschlievende pogingen hebben achtergelaten. Hij gelooft dat men een meer passend woord had kunnen gebruiken, en geeft daarom der commissie van redactie in overweging dezen indruk meer duidelijk terug te geven. Kan dit gevonden worden, dan zou hij zwarigheid vinden om deze § goed te keuren.

De heer *Cremers* meent, dat de Commissie te regt niet meer gezegd heeft, dan wat thans in haar ontwerp wordt voorgesteld. Al wat toch toen geschied is, is algemeen bekend. Iedereen weet, dat het buitenland in dien tijd voor ons Vaderland zeer weldadig is geweest; niemand zal weigeren daaraan regtmatige hulde te brengen, maar hij vraagt of het passend is in een adres in antwoord op de troonrede hulde te brengen aan het buitenland. Meent de heer de Kempenaer echter dat het passend is bij deze gelegenheid meer lof aan het buitenland toe te zwaaijen, de Commissie zal alsdan eene andere redactie afwachten.

De heer *van Andringa de Kempenaer* zegt, dat het niet vreemd is, dat, wanneer door de leden aanmerkingen worden gemaakt op de redactie van het adres, het dan vruchteloos is van de commissie daaromtrent eene wijziging te verwachten. Hij erkent de moeijelijkheden voor de commissie van redactie en acht het ook gemakkelijker zich kortaf met het adres te vereenigen. Hij wil wel aannemen dat de commissie bedoeld heeft wat hij verlangde, en als de commissie dus bij hare redactie blijft volharden, dan heeft hij toch verkregen, dat in deze Vergadering openlijk hulde is gebragt aan de menschlievende en groote deelneming welke Nederland in hagchelijke oogenblikken in den vreemde heeft ondervonden. Dan heeft hij toch zijn doel bereikt, dat die daden niet onopgemerkt voorbijgaan, en dan kan uit het zwijgen niet worden opgemaakt dat deze Kamer al wat geschied is met onverschilligheid aanziet.

De heer *Cremers* twijfelt er aan, of ooit iemand zou kunnen vermoeden onverschilligheid bij deze Kamer nopens al wat geschied is in het buitenland tot leniging onzer rampen bij de jongste overstroomingen. Hij gelooft niet dat het noodig is daaromtrent zelfs het woord op te vatten. — En wat de eerste woorden van den vorigen spreker betreft, meent spreker, dat men de bedoeling der commissie miskent als men beweert, dat zij aan geene aanmerkingen gehoor wil verleenen. De commissie zal vasthouden aan wat zij meent goed te zijn, doch gaarne wijzigingen ontvangen, waar zij meent die te kunnen aannemen. Hij gelooft echter dat niet ieder lid der Kamer kan verlangen dat aan zijn gevoelen gevolg worde gegeven.

§ 1 wordt hierop *goedgekeurd* met 24 stemmen tegen 1 (de heer *de Kempenaer.*)

§ 2. (*Aangelegenheden van het Vaderland.*) De heer *Fransen van de Putte* vraagt aan de commissie welk verschil zij ziet in de omschrijving van § 2 in verband met den aanhef van § 6.

De heer *Cremers* antwoordt, dat de commissie hetzelfde verband gezien heeft tusschen hare redactie van § 2 en den aanhef van § 6, als tusschen den aanhef van § 1 der troonrede en de 6de paragraaf. In § 2 wordt het genoegen uitgedrukt omtrent de gunstige mededeelingen nopens de aangelegenheden van het Vaderland en in den aanhef van § 6 wordt gezegd, dat het der Kamer van groote waarde is, dat de binnenlandsche aangelegenheden steeds tot tevredenheid opleveren. Hij meent dat daaruit het verband duidelijk genoeg blijft.

De heer *Fransen v. d. Putte* dankt voor de gegeven inlichtingen, maar meent dat de 2de § en den aanhef van § 6 synoniem zijn.

§ 2 wordt hierop *goedgekeurd.*

§ 3 (*buitenlandsche betrekkingen*). De heer *Fransen v. d. Putte* betuigt zijne verwondering er over, dat in deze § geen gewag wordt gemaakt van eene plaats gehad hebbende gebeurtenis van groot belang voor den handel. Deze paragraaf luidt: „Wij stellen hoogen prijs op Uwer Majesteits verklaring, dat de betrekkingen van Nederland met de andere Mogendheden op den meest gewenschten voet blijven. Wederkeerige bevordering van het internationaal verkeer zal dien toestand kunnen bevestigen," enz. Hij wenscht de bedoeling dezer woorden te kennen, en anders stelt hij voor, achter het woord „blijven," te voegen: „De erkenning van het Koningrijk Italië moge daartoe medewerken."

De heer *Cremers* wil de bedoeling kennen of het een bepaald amendement is.

De heer *v. d. Putte* antwoordt toestemmend.

De heer *Cremers* wenscht op zijne beurt inlichtingen te ontvangen nopens de bedoeling van den voorsteller. Is het zijne meening, dat het Koningrijk Italië erkend is, en dat dit gunstig op het internationaal verkeer zal werken, of uit hij den wensch om die erkenning te doen uitspreken? Bij zulk een teeder punt wenscht hij eene duidelijke opgave der bedoeling.

De heer *van de Putte* zegt dat de vorige spreker meent, dat men niet zeker zou zijn van de erkenning, maar spreker wijst op de Staats-Courant, houdende, wel niet in het officieel gedeelte, vermelding dat het Koningrijk Italië erkend is. Hij meent dus, dat dit is een fait accompli. En nu heeft hij geen ander denkbeeld, dan dat de Regering, in het belang van den handel, heeft toegegeven; vandaar zijn amendement, om dit te doen uitkomen.

De heer *Cremers* zegt, dat de commissie over de al of niet erkenning geene inlichtingen kan geven. Zij weet niet of dit reeds een fait accompli is; ook laat de commissie daar wat de Regering er toe geleid heeft om Italië niet in de troonrede te noemen. Zij ziet ook niet in, dat de behandeling dezer zaak thans eenig voordeel zou opleveren, en achtte het daarom raadzaam omtrent dit onderwerp niets in het adres op te nemen.

De *Minister van Buitenlandsche Zaken*: Ofschoon het in den regel niet de taak der Regering is tusschen beide te komen in de debatten tusschen de leden der commissie voor de redactie van het adres en de leden der Kamer, die daarover inlichtingen vragen, zoo geloof ik dat eenige woorden nut kunnen hebben en het goed is eenige opheldering te geven, opdat de Kamer met kennis van zaken haar votum over het amendement kunne uitbrengen. Vooraf een enkel woord over het verwijt, dat in de troonrede geene melding van deze aangelegenheid wordt gemaakt, waaruit twijfel omtrent de erkenning wordt afgeleid. Er is staan is, of er wel erkend is. Op den voorgrond staat dat de *erkenning boven allen twijfel* is. Er is erkend, maar wat is erkend? In het laatst van april is van het Hof van Turijn eene notificatie ontvangen, dat, ten gevolge van een votum van het Parlement te Turijn, Victor Emmanuel den titel had aangenomen van Koning van Italië. Deze mededeeling heeft aanleiding gegeven tot zorgvuldige overwegingen en uitgebreide correspondentiën, en heeft er later toe geleid, dat aan de Regering te Turijn is kennis gegeven, dat Z. M. de Koning genegen is aan Victor Emmanuel den titel van Koning van Italië toe te kennen. Dus is in het amendement in zoo verre eene onjuistheid waar het spreekt van *het Koningrijk Italië*. De erkenning bestaat daarin, dat de Regering genegen was aan Victor Emmanuel den titel van Koning van Italië toe te kennen. Die spreker (de heer v. d. Putte) heeft zich ook beklaagd dat er aan dat feit geene officiële publiciteit is gegeven. Maar men weet toch dat er een berigt in de Staats-Courant is geweest, waarin gezegd wordt dat, ten gevolge der erkenning van den Koning van Italië, er dit en dat zal plaats hebben, gelijk in de mededeeling verder vermeld staat. De Minister gelooft niet dat vroeger een anderen vorm voor de publiciteit in dergelijke aangelegenheden gebezigd is. In december 1852, toen de Regering den titel van den Keizer der Franschen erkende, werd daarvan hoegenaamd niets in de Staats-Courant medegedeeld. Gebrek in den vorm kan hier dus niet verweten worden. Hij gelooft ook niet dat in Zweden en Denemarken een andere vorm is gekozen. Maar waarom, vroeg men, is in de Troonrede geen enkel woord daarvan gezegd? De Minister antwoordt dat, toen de Regering den titel van Koning van Italië erkende, zij wist dat dit uit zeer verschillende oogpunten beoordeeld zou worden; dat aan den eenen kant deze erkenning eene levendige sympathie moest verwekken, maar aan den anderen kant ook sterk afgekeurd zou worden door velen die meenen, dat daarbij hunne dierbaarste belangen op het spel staan. De Regering meende echter, dat zij zich daardoor niet terug moest laten houden van eene handeling, die zij op goede gronden meende in het belang des Lands te zijn, en dat dit op den voorgrond moest staan. Maar de Regering wilde ook alles vermijden wat deze handeling voor anderen grievend en kwetsend kon maken. Indien nu in de troonrede van dit punt melding ware gemaakt, dan zou de Regering een antwoord hebben uitgelokt, hetzij dan goed- of afkeurend; en dan vraagt de Minister, of men dan niet teregt het verwijt had kunnen doen, dat de Regering in eene zoo teedere zaak een twistappel in den boezem der Vergadering had willen werpen? Zou men dan niet der Regering hebben kunnen tegenwerpen, dat zij hare taak uit het oog heeft verloren, welke toch niet kan medebrengen om de hartstogten op te wekken? Evenwel de Regering schuwt de discussie niet. Wordt de zaak ter sprake gebragt, de Regering is bereid te antwoorden, maar zij wilde het initiatief niet nemen door de vermelding der erkenning in de troonrede. —Wat het amendement betreft, behoudens de onjuistheid der uitdrukking van *Koningrijk Italië*, heeft de Regering er op zich zelf geen bezwaar tegen, want met dien wensch, dat de erkenning zal leiden tot bevordering onzer internationale betrekkingen, kan de Regering zich vereenigen. De Minister geeft echter in overweging of niet dezelfde redenen van voorzigtigheid, die de Regering er toe gebragt hebben om niet in de troonrede van de erkenning te gewagen, er toe moeten leiden om ook in het antwoord daarvan niet te spreken.

De heer *Fransen van de Putte* verklaart van zijne zijde ook gezind te zijn voor den vrede. Zijn doel was opheldering van de commissie te ontvangen, alvorens hij het plan had zijn amendement voor te stellen. Na de rede des Ministers moet hij thans zeggen zijn doel bereikt te hebben. De Regering heeft nu te kennen gegeven dat haar stilzwijgen daarop gegrond was om geene gevoeligheid op te wekken. De spreker staat, van zijne zijde, nu niet meer op zijn amendement dat, na de verkregen inlichtingen, ook niet meer noodig is. Hij neemt dus zijn amendement terug.

§ 3 wordt hierop *goedgekeurd.*

§ 4 (*Zee- en landmagt*) wordt zonder discussie *goedgekeurd.*

§ 5 (*Kolonien*). — De heer *Hartsen* wenscht eenige inlichting te bekomen. Hij leest aan het slot van deze §: „Met belangstelling verwachten wij, Sire, de door u aangekondigde voordragten van andere wetten de Kolonien betreffende, en wij vertrouwen dat zich daaronder ook zal bevinden eene voordragt tot regeling van het beheer en de verantwoording der koloniale geldmiddelen." Spreker veronderstelt dat hier bedoeld wordt de bij de Grondwet voorgeschreven wet omtrent de O. I. comptabiliteit. — Nog eene enkele vraag aan den Minister van Kolonien. Hij leest in de troonrede dat, behalve een ontwerp nopens de afschaffing der slavernij, ook nog andere wetsontwerpen, de kolonien betreffende, zullen worden aangeboden. Het heeft sprekers aandacht getrokken dat, nadat in het programma der Regering zoo nadrukkelijk gesproken is van eenige bepaalde wetten, en nadat daarin gezegd wordt: „dat er behoefte is aan wettelijke waarborgen tegen enkele handelingen die in den laatsten tijd aanstoot hebben gegeven; voorts dat er behoefte is aan eene wet op de drukpers, ook met het doel om de uitspattingen daarvan te keeren; dat de Regering zoodanige wet noodig acht, vooral in het belang van Indië zelf, want dat groote onheilen zouden te wachten staan indien sommige denkbeelden, die daar op den voorgrond beginnen te treden, verder wortel schoten; en dat, daartegen te waken, eene allereerste pligt is der Regering," — dat thans in de troonrede daarvan niets gesproken wordt. Hij veronderstelt, dat de Regering deze wetten bedoelt, waar zij spreekt van *andere* wetten. Spreker vraagt of zijne meening juist is, en stelt op een antwoord te meer prijs, ten einde te weten of de beginselen van koloniale politiek, in het programma ontwikkeld, nog de beginselen der Regering zijn.

De heer *Cremers* antwoordt, dat de commissie niets anders heeft willen uitdrukken dan dat de wet, bedoeld bij art. 60 der Grondwet, spoedig worde ingediend en tot stand mogen komen. De commissie was doordrongen van de wenschelijkheid van het bestaan eener zoodanige wet, maar wilde zich geheel vrij houden van het vellen van eenig oordeel over den inhoud.

De *Minister van Kolonien* zegt, dat het hem regt aangenaam is, dat de spreker uit Noordholland hem in de gelegenheid heeft gesteld eenige inlichtingen te geven. — Waarom, vroeg men, is in de Troonrede slechts eene wet genoemd nopens de Kolonien? Om geen andere reden, dan omdat de emancipatiewet geene wet is van gewonen administratieven aard, maar met zich brengt eene hervorming van den toestand onzer West-Indische Kolonien. — *Andere* wetten zijn toegezegd, maar waarom, vroeg men, zijn die niet gespecificeerd? Omdat de Regering wil doen wat zij kan, maar ongaarne beloven wil wat boven hare krachten zou kunnen gaan. Daarom acht de Minister het nuttig aan de Kamer mede te deelen den tegenwoordigen stand der wetsontwerpen bij het departement van Kolonien aanhangig. De wet tot emancipatie der slaven in West-Indië is bij den Raad van Ministers in beraadslaging, en zal in de volgende week bij den Raad van State worden overgebragt. — De wijziging in de Indische tarieven is gereed en bestemd om aan de Kamers van koophandel en fabrieken te worden toegezonden. — Het ontwerp nopens de Indische comptabiliteit is bij den Minister gereed; bij moet er nog slechts de laatste hand aan leggen. — De wet tot wijziging der cultuur-contracten was in behandeling, maar daartoe waren nog onmisbaar eenige inlichtingen, van het Indisch bestuur te vragen. — Het ontwerp nopens de drukpers in Indië is ook onderhanden. Maar of nu al die ontwerpen in *deze* Zitting zullen worden ingediend, deswege mag de Minister geene bepaalde toezegging doen. Ieder, die met de omvang der werkzaamheden bij het Departement van Kolonien bekend is zal toegeven dat, alle beschikbare tijd reeds voor dergelijke aangelegenheden gevorderd wordt, de Minister wel op eenige toegevendheid mag rekenen omtrent het aanbieden van wetsontwerpen. Niet minder dan zeven ontwerpen worden van het Departement van Kolonien verwacht en, als deze allen in deze Zitting zouden kunnen worden ingediend, dan durft hij nog gerust vragen: of de Vertegenwoordiging ze allen zou kunnen tot stand brengen.

Wat het ministerieel programma betreft, gelieve de heer Hartsen het hem ten goede te houden dat hij zich thans, na al het voorgevallene en het veel, misschien te veel, besprokene van dat stuk, verschoond acht om deswege in nadere beschouwingen te treden. De beginselen, die hij belijdt, zijn vroeger ruimschoots ter sprake gekomen. Wat hem betreft, geeft de Minister de verzekering, dat hij geheel getrouw zal blijven aan hetgeen door hem in de gedrukte stukken, met de Kamers gewisseld, en in de verdere debatten nopens de koloniale politiek, is medegedeeld.

De heer Hartsen dankt der commissie en den Minister voor de gegeven ophelderingen. Hij heeft met belangstelling vernomen, dat de door hem bedoelde wetten in behandeling zijn; overigens was het zijne bedoeling niet om thans beschouwingen over het Ministerieel programma in verband met de koloniale politiek uit te lokken.

§ 5 wordt hierop *goedgekeurd.*

§ 6. (*Binnenlandsche aangelegenheden.* Scheepvaart, In-. Uit- en Doorvoer.)

De heer *Fransen van de Putte* komt terug op hetgeen hij reeds bij de algemeene beraadslagingen heeft aangemerkt. Het heeft hem bevreemd, dat in deze § niets voorkomt omtrent den handel, en daarin alleen van de scheepvaart wordt gewag gemaakt. De commissie zal verwijzen naar de troonrede, waarvan het adres de weerklank is en waarin ook geen melding wordt gemaakt van den handel. Maar omdat in de troonrede een misslag voorkomt, moet dit daarom eveneens het geval zijn in het adres? Volgens hem is scheepvaart slechts secondair aan den handel en strekt deze slechts om den handel te bevorderen. Maar tot de Regering wil hij zich wenden en van haar opheldering vragen hoe het mogelijk is dat zij in de omstandigheid, dat het getal schepen in de vaart niet is afgenomen, het bewijs gelegen acht dat de scheepvaart stationnair is gebleven, en de in-, uit- en doorvoer is toegenomen.

De heer *Boreel van Hogelanden* stelt op den voorgrond, dat de commissie heeft gepoogd dit adres te maken tot een weêrklank der troonrede en daarin slechts datgene te bespreken, wat in die rede is vermeld. Ook dit doel heeft zij bij het ontwerpen dezer § voor oogen gehad. De vorige spreker heeft gemeend dat in de troonrede een misslag gelegen was en het adres dien misslag moest opnemen. Doch de commissie verschilt hierin van den spreker, dat zij dien misslag niet toegeeft. Zij heeft gemeend, dat, indien de Regering, op grond van de dagelijksche berigten welke bij haar inkomen, in de troonrede mededeelt, dat de in-, uit- en doorvoer steeds toeneemt, daaruit van zelve voortvloeit dat de handel niet is achteruitgegaan. De commissie heeft dus slechts willen teruggeven wat de Regering had verklaard.

De *Minister van Finantien* meent met enkele woorden de besprokene zinsnede der troonrede te moeten ophelderen. Dat daarin een misslag zou gelegen zijn, omdat de Regering op grond van verkeerde feiten tot de verklaring zoude zijn gekomen, welke in deze zinsnede is neêrgelegd, kan de Minister niet inzien. De Regering toch heeft met geen woord van den handel melding gemaakt, heeft het woord handel niet gebezigd. Dit kan geene bevreemding wekken, want de Regering heeft slechts die woorden gebruikt, welke in alle vorige troonreden voorkomen. De commissie heeft hare bedoeling zeer juist begrepen en te kennen gegeven, en er bestaat, naar de Minister meent, geen reden om dienaangaande aanmerkingen te maken of de Regering van onjuistheid te beschuldigen.

§ 6 wordt daarop zonder stemming *goedgekeurd.*

§ 7 (*Oogst, Landbouw, Tienden*). Deze § wordt zonder beraadslaging of stemming *goedgekeurd.* Eveneens § 8 (*Kunsten en Wetenschappen*).

§ 9 (*Onderwijs*). De heer *Fransen van de Putte* heeft geene aanmerking op de redactie der commissie. Ook omtrent het punt, in deze § behandeld, wil hij in geene beraadslaging treden. Maar het heeft zijne aandacht getroffen, dat de Regering met geen woord heeft gewag gemaakt van eene andere organieke wet, niet minder belangrijk dan die betrekkelijk het lager onderwijs, — eene wet, die zoodanig ingrijpt in het maatschappelijk leven, waarvan nog zoo weinig goeds is vernomen en waaromtrent voortdurend vele requesten bij de Regering inkomen. Hij heeft met verwondering opgemerkt, dat, terwijl aan de werking der wet op het lager onderwijs is gedacht, de werking der armenwet, die zooveel stof tot afkeuring geeft, met geen woord is herinnerd. Hij hoopt dat de Minister van Binnenlandsche Zaken hem hieromtrent een voldoend antwoord zal kunnen geven, daar hij zich anders voorbehoudt om bij gelegenheid van de beraadslagingen over het hoofdstuk der Staatsbegrooting, zijn Departement betreffende, daarop terug te komen.

De *Minister van Binnenlandsche Zaken* antwoordt dat, indien de Regering de werking der armenwet niet in de troonrede heeft besproken, zij dit ten eenenmale onnoodig achtte. Hij herinnert dat bij de jongste discussie over de Staatsbegrooting, en bepaaldelijk over die, welke zijn departement betroffen, over dit onderwerp zeer breedvoerig is gesproken en bij die gelegenheid heeft ook de Regering hare beschouwingen over de armenwet blootgelegd. De Minister acht het thans minder gepast, om over de werking dier wet in beschouwingen te treden. Het is bekend, dat zij aan de eene zijde ontevredenheid verwekt, maar ook aan den anderen kant toejuiching wegdraagt. De meest gereede gelegenheid om daarover uit te wijden zal daar zijn, wanneer de begrootingswetten zullen worden behandeld. Hij geeft den spreker uit Zeeland in overweging tot dien tijd te wachten.

§ 9 wordt daarop *goedgekeurd.*

§ 10 (*Spoor- en waterwegen*). Deze § wordt zonder discussie of stemming goedgekeurd.

§ 11 (*'s Rijks finantien*). De heer *Hartsen* brengt den finantiëlen nood der gemeenten ter sprake, en vraagt van de Regering inlichtingen wanneer daarin eindelijk voorziening zal worden gebragt. Hij kan niet nalaten bij deze gelegenheid dit onderwerp bij

de Regering in herinnering te brengen.

De *Minister van Binnenlandsche Zaken* antwoordt den heer Hartsen, dat dit onderwerp door de Regering niet wordt vergeten. Zij weet, dat vele gemeenten in een finantiëlen nood verkeeren, maar het is gemakkelijker dat te constateren dan te verbeteren. Intusschen, de Regering is steeds bedacht om hierin verbetering te brengen. Tot dusver is het haar niet mogen gelukken een afdoend middel voor te dragen, doch de spreker uit Amsterdam kan zich verzekerd houden, dat de Regering op dit onderwerp ijverig het oog gevestigd heeft.

De heer *Fransen van de Putte* geeft zijne verwondering te kennen, dat in het adres met geen woord is gewag gemaakt van de wetsvoorstellen, die aan de Kamer zullen worden aangeboden ter voorziening in de buitengewone uitgaven, door de belangrijke dijkbreuken gevorderd, en dit bevreemdt hem te meer, omdat in de thans in behandeling zijnde § de Kamer de hoop uitdrukt dat de gunstige toestand van 's Rijks finantien de Regering moge aansporen om op den weg van schulddelging voort te gaan. Immers is het te verwachten, dat de aanneming der bedoelde wetsvoorstellen op den toestand onzer geldmiddelen wel van eenigen invloed zal zijn en zou het kunnen zijn, dat daardoor de Regering verhinderd werd met amortisatie voort te gaan. Spreker wil volstrekt niet de beraadslagingen bemoeijelijken, voldoende acht hij het dat blijke dat deze opmerking is gemaakt, en dat uitkome dat de toegezegde wetten ter bestrijding van de buitengewone uitgaven, tot herstel der dijken, niet met stilzwijgen zijn voorbijgegaan.

De heer *van Nispen van Pannerden* antwoordt, dat indien van de bedoelde wetten in deze § geene melding is gemaakt, de commissie dit daarom onnoodig achtte, omdat de troonrede in deze zelfde § daarvan ook geen gewag maakte, maar zich bepaalde tot eene mededeeling van den algemeenen toestand van 's Rijks finantien. Van die mededeeling is deze § de weerklank. De vorige spreker meene ook niet, dat aan de wetsvoorstellen tot voorziening in de buitengewone uitgaven, door dijkbreuken veroorzaakt, niet is gedacht; de commissie heeft ook deze voordragten voor oogen gehad, toen zij in de twaalfde § nederlegde dat de Kamer zich bereid verklaarde de hoogst belangrijke wetsontwerpen, door den Koning toegezegd (en waaronder het bewuste dus moet gerangschikt worden), met de meeste naauwgezetheid te onderzoeken.

§ 11 wordt daarop zonder stemming aangenomen; eveneens § 12 (*overige wetsontwerpen*), en § 13 (*einddoel der beraadslagingen*). — Deze beide laatste mede zonder discussie.

Het adres, daarna in zijn geheel in stemming gebragt, is met *algemeene* (25) stemmen *aangenomen*.

Het adres zal ingevolge art. 62 van het reglement van orde aan den Koning worden aangeboden door eene commissie, bestaande uit den heer Philipse, voorzitter der Kamer, als voorzitter: de heeren leden van de commissie van redactie (Boreel van Hogelanden, van Aylva van Pallandt, van Nispen van Pannerden en Cremers) en de heeren van Goltstein van Oldenaller en Taets van Amerongen.

Niets meer aan de orde zijnde, is de Vergadering gescheiden.

Tweede Kamer.

Zitting van vrijdag 20 September.

In deze ten 3 ure geopende zitting is de heer Cornelis, nieuw benoemd lid in het kiesdistrict Roermond, doch tot dusver verhinderd zitting te nemen, als lid der Kamer beëedigd en heeft hij als zoodanig zitting genomen.

De Voorzitter heeft medegedeeld, dat de Commissie tot het opstellen van een adres in antwoord op de troonrede met haar ontwerp gereed is, dat ter tafel gebragt en verzonden wordt naar de afdeelingen.

Aan de orde is de benoeming van twee leden der huishoudelijke commissie, waartoe respectievelijk met 45 van de 48 stemmen herkozen worden de heeren Wintgens en Mackay. Daarna wordt overgegaan tot de benoeming van drie leden der gemengde commissie voor de stenographie. Als zoodanig worden achtervolgens insgelijks herkozen de heeren: Wintgens met 42, de Brauw met 40 en Gevers Deynoot met 40 stemmen.

Niets meer aan de orde zijnde, is de Vergadering gescheiden.

OPHEFFING VAN HET COLLATIEREGT,

voor zoover het aan den Staat behoort.

Het daartoe betrekkelijke, aan de Tweede Kamer aangeboden wetsontwerp, is gegrond op de overweging, dat de voortdurende uitoefening van het collatieregt van wege den Staat niet is overeen te brengen met de tegenwoordige grondwettige verhouding tusschen Kerk en Staat, en eene opheffing van dat regt, voor zooverre het aan den Staat behoort, billijk en wenschelijk is.

Het ontwerp houdt het volgend eenig artikel in:

„Het regt van collatie in de Nederlandsche Hervormde Kerk, voor zooverre het aan den Staat behoort, wordt opgeheven.

„De daartoe betrekkelijke verordeningen worden ingetrokken."

De Memorie van Toelichting, bij dit ontwerp gevoegd, luidt als volgt:

„Reeds bij herhaling en velerzijds is de vraag geopperd, of het collatieregt, zoo als het thans nog in de Nederlandsche Hervormde Kerk aanwezig is, behoort te worden bestendigd.

„Genoegzaam eenstemmig is dit regt op zich zelf voor de Kerk drukkend en met haar wezen strijdig geoordeeld. Het regt toch der gemeenten om, hetzij zelve, hetzij door hare wettige vertegenwoordigers, hare voorgangers te kiezen, kan op Protestantsch gebied niet wel meer tot gegronden twijfel aanleiding geven.

„Ook thans hebben Synodale Commissie en Synode in hare jongste zittingen krachtig hare meening uitgesproken, en voorzeker niet ten onregte; immers dat regt heeft naauwe betrekking tot de aangelegenheden van het innerlijk zedelijk wezen der kerkelijke gemeenten tot het beleid der gemeenschap van leer en geloof. Ook daarom behooren de gemeenten die leeraren te kunnen kiezen, die met hare overtuiging het meest overeenkomen.

„Ook de meening der Vertegenwoordiging over dit onderwerp is gebleken uit de stemming op 8 december 1860.

„Algemeen is wel erkend, dat de wijze, waarop in den laatsten tijd het Staats-collatieregt is uitgeoefend, op een zeer vrijgevig beginsel steunt, doch kan ook die vrijgevige houding de gegrondheid der bedenking niet wegnemen, dat, zoolang dit regt bestaat, de uitoefening ook op andere wijze kan plaats vinden, en dat, wanneer men aanneemt dat dit regt niet meer is overeen te brengen met de tegenwoordige betrekking van Kerk en Staat, eene opheffing behoort plaats te hebben.

„Het kan thans overbodig geacht worden, na al hetgeen bereids velerzijds is aangevoerd, in een nieuw onderzoek te treden naar den oorsprong en den aard van het collatieregt en evenzoo de geschiedenis van dat regt te herinneren. Bekend is het dat de gebeurtenissen in de laatste jaren der vorige eeuw in ons Vaderland niet zonder invloed op de uitoefening van het collatieregt bleven. Uitdrukkelijke afschaffing of vernietiging wordt echter bij de toenmalige Staatsregeling niet aangetroffen dan in Holland, gelijk blijkt uit de publicatie van het provinciaal bestuur van 6 october 1797, waarbij de opheffing van dat regt werd uitgesproken, onverminderd nogtans zoodanige schadevergoeding, als door de eigenaren deswege in redelijkheid zou kunnen gevorderd worden. Buiten Holland is dit regt uitgeoefend gebleven. In 1806 verscheen de publicatie van Hunne Hoog Mogenden, vertegenwoordigende het Bataafsche Gemeenebest van 9 julij 1806, en werd daarbij in zooverre het collatieregt hersteld, dat door den kerkeraad of manslidmaten een zestal zou worden gevormd, waaruit door den collator eene keuze zou geschieden; deze publicatie schijnt echter slechts nu en dan te zijn opgevolgd.

„Ook onder Lodewijk Napoleon is het collatieregt gehandhaafd en zelfs gedurende onze inlijving met Frankrijk hier en daar uitgeoefend.

„Het is van algemeene bekendheid dat, bij besluit van 26 maart 1814 en het daarop gevolgd besluit van 28 september van dat jaar, het collatieregt op nieuw is geregeld. Wel werd, bij besluit van 1 februarij 1815, daaraan nog meerdere uitbreiding gegeven, doch is dit besluit, bij later besluit van 24 januarij 1850, weder ingetrokken.

„Dat het collatieregt niet begrepen is onder de regten, bedoeld bij het 1ste lid van art. 4 der additionele artikelen der Grondwet van 1848, is bij herhaling op goede gronden betoogd.

„Hoezeer het nu ook de overtuiging der Regering is, dat in het algemeen eene opheffing der collatieregten in velen opzigte wenschelijk moet worden geacht, zijn echter voldoende gronden voorgekomen om aan te vangen met eene opheffing van dat regt voor zoover het van Staatswege wordt uitgeoefend.

„Voor de opheffing van dat regt pleiten toch inzonderheid:

1⁰, dat de Staat ten aanzien van alle kerkelijke gemeenten is en moet blijven dezelfde;

2⁰, dat geene overheid in het beleid van de gemeenschap van leer en geloof iets te zeggen moet hebben, en

3⁰, dat de Staat bovenal verpligt is iedere kerkelijke gemeente in het geheel bezit van een harer eerste regten te stellen.

„De Regering durft zich dan ook vleijen, dat het voorbeeld, ten deze van Staatswege gegeven, ook voor de toekomst een gunstigen invloed zal uitoefenen op de particuliere collatien, en ook hare opheffing zal kunnen voorbereiden.

„Ten aanzien van de thans bedoelde collatien wordt intusschen nog opgemerkt, dat deze gedeeltelijk bestaan in het regt, door den Koning uitgeoefend, bij de oprigting van nieuwe kerkelijke gemeenten, of vestiging van nieuwe predikantsplaatsen, bezoldigd uit 's Lands kas, — reserves die echter in de laatste jaren niet meer hebben plaats gevonden; dat ten andere de oorsprong dezer collatien moet worden gezocht in het bezit door de Prinsen van Oranje van goederen en heerlijkheden vóór 1795, waaraan het collatieregt was verbonden. De domeinen echter van de Prinsen van Oranje werden in 1795 met die van den Staat vereenigd, en verkreeg alzoo de Staat de regten, die vroeger aan de Prinsen van Oranje behoorden. Indien nu de Staat tot de opheffing overgaat, dan zal daardoor duidelijk worden uitgesproken, dat de tegenwoordige betrekking van den Staat tot de Nederlandsche Hervormde Kerk met zoodanigen invloed als de collator uitoefend[e] niet meer bestaanbaar is.

„Dat de thans voorgestelde opheffing bij de w[et] zal behooren te worden uitgesproken volgt hieru[it] dat de wetgevende magt alleen bevoegd is, over de[n] afstand van regten, die den Staat toekomen, te be-slissen.

De Minister voor de Zaken der Herv. Eeredienst en[z.]

J. A. Jolles."

Verhooging van hoofdstuk III DER STAATSBEGROOTING

voor het dienstjaar 1861.

Uit de Memorie van Toelichting, bij dit wetsontwe[rp] gevoegd, blijkt, dat de Regering zich in de noo[d]zakelijkheid bevindt, hoe ongaarne ook, eene ve[r]hooging aan te vragen van de volgende artikelen va[n] het IIIde hoofdstuk (*Buitenlandsche Zaken*) der be[-]grooting van Staatsuitgaven voor 1861, waarvoor d[e] toegestane sommen, uithoofde van onvermijdelijk[e] uitgaven, die bij het opmaken der begrooting ni[et] hebben kunnen voorzien worden, ontoereikend zij[n], te weten: Art. 8. Kosten van buitengewone zen[-]dingen, met *f* 4000. Art. 14. Kosten van verschil[-]lenden aard, voortvloeijende uit de betrekking va[n] Limburg tot den Duitschen Bond, met uitzonderin[g] alleen van de tractementen en soldijen van het Lim[-]burgsch contingent, met *f* 13,000. En Art. 16. Pen[-]sioenen, met *f* 1971.

Deze verhoogingen zijn noodzakelijk geworden: te[n] aanzien van art. 8, door de onvoorziene buitengewo[ne] zendingen naar St. Petersburg en naar Berlijn, bi[j] gelegenheid van het overlijden zoo van H. M. d[e] Keizerin Weduwe van Rusland, als van Z. M. de[n] Koning van Pruissen; en met opzigt tot art. 14, doordat de Duitsche Bondsvergadering, de verder[e] versterking en wapening der Bondsvestingen en va[n] hetgeen daarmede in verband staat noodig oordeelend[e] van de verschillende Bondsstaten, en dus ook va[n] Nederland voor Limburg, buitengewone bijdrage[n] heeft gevorderd en waarschijnlijk nog verder in de[n] loop van dit jaar vorderen zal. Terwijl wat betre[ft] art. 16, waarop tot hiertoe nog geene sommen doo[r] versterf zijn vrijgevallen, de gevraagd wordende ver[-]meerdering noodig is ten einde de pensioenen va[n] de beide in dit jaar afgetreden Ministers van Buitenland[-]sche Zaken te kunnen voldoen.

Het eerstvermelde der opgedachte artikelen hee[ft] bereids aangevuld moeten worden uit het 19de artike[l] (onvoorziene uitgaven) met *f* 1634, en het 14de artikel met *f* 1700: *f* 3334;

zoodat van de som *f* 10,000, voor onvoorzien[e] uitgaven toegestaan, nog slechts overig blijft *f* 6666 welke som beschikbaar behoort gehouden te worde[n] voor het geval van ontoereikendheid van ander[e] artikelen van het hoofdstuk, of voor onvoorziene uit[-]gaven, die nog zouden kunnen opkomen.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.